SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

SADA NÁSTROJŮ PRO UDRŽITELNOU KONOPNOU POLITIKU

SLADĚNÍ POLITIKY V OBLASTI KONOPÍ SETÉHO A TECHNICKÉHO KONOPÍ S AGENDOU PRO UDRŽITELNÝ ROZVOJ 2030

KENZI RIBOULET-ZEMOULI

SADA NÁSTROJŮ PRO UDRŽITELNOU KONOPNOU POLITIKU

Sladění politiky v oblasti konopí setého a technického konopí s Agendou pro udržitelný rozvoj 2030.

Kenzi Riboulet-Zemouli

Cannabis2030.org

Tato sada nástrojů je věnována Julesi Stobbsovi, farmáři, umělci, mysliteli a průkopníkovi myšlenek prezentovaných níže.

Autor by rád poděkoval Amy Case Kingové za její přispění a podporu ve všech fázích redakčních úprav a za cenné připomínky Mariu Landovi, Simonu Anderfuhren-Bigetovi, Hugo Maderovi, Genine Colemanové, Michaelu Krawitzovi, Myrtle Clarkové, Julesi Stobbsovi, Hance Gabrielové a Angele Baccaové za korekturu dokumentu.

Tato zpráva shrnuje poznatky obsažené ve zprávě „Cannabis & Sustainable Development: Paving the way for the next decade in Cannabis and hemp policies“ vydané organizací FAAAT v březnu 2019, jejímiž spoluautory jsou Kenzi Riboulet-Zemouli, Simon Anderfuhren-Biget, Martin Díaz Velásquez a Michael Krawitz a do níž přispěli Olivier Bertrand, Michal Brožka, Amy Case Kingová, Swami Chaitanya, Genine Colemanová, Chris Conrad, Julie P. Fryová, Hanka Gabrielová, Kristen Garringerová, Farid Ghehiouèche, Chris Halmo, Daniela Kreherová, Marcin Krzyżkowiak, Hannes Lenhart a Kirstin Nevedalová.

Licence CC BY-SA 4.0 uvedení autoři, Kenzi Riboulet-Zemouli;

Z anglického originálu přeložila: Markéta Brožová

Editace textu: Martina Cimpová

Ilustrace: Alba Teixidor

Doporučená citace:
Riboulet-Zemouli, K (2021). SADA NÁSTROJŮ PRO UDRŽITELNOU KONOPNOU POLITIKU — Sladění politiky v oblasti konopí setého a technického konopí s Agendou pro udržitelný rozvoj 2030. Praha: CzecHemp / FAAAT editions.

Dostupné na www.cannabis2030.org/cz

ISBN: 979-10-97087-42-5; 979-10-97087-43-2 (online verze)

czechemp.cz

faaat.net

Překlad a vydání publikace podpořili:

spectrumtherapeutics.cz

hempoint.cz

cannacare.cz

Obsah

Obsah **7**

Úvod **11**

Definice **15**

Zkratky **18**

Jak používat tuto sadu nástrojů **19**

Cíl 1: Vymýtit chudobu **21**

Pokračující kriminalizace aktivit souvisejících s konopím posiluje chudobu 22
Napomáhání převedení osob na legální trh 22
Legální trh založený na fair trade a morálce 22
Uznání a ochrana tradičních oblastí pěstování, znalostí a genetiky + právo na semena 23
Vlákno a pryskyřice: diverzifikování výstupů ze sklizně 25
Naléhavá potřeba okamžitě ukončit politiku vymýcení a právo na půdu 26
Alternativní rozvoj pomáhající farmářům k přechodu na legální trh 27

Cíl 2: Vymýtit hlad **29**

Konopí jako zdroj výživy, potravin a potravinových doplňků 30
Ochrana genetické rozmanitosti „technického konopí" 30

Cíl 3: Zdraví a pohoda **33**

Rostlinné konopí a produkty obsahující kanabinoidy:
rozličné nástroje pro odborné pracovníky ve zdravotnictví 35
Konopí je také tradiční lék: uznávejte ho a chraňte ho! 35
Léčebné konopí jako potenciální nástroj pro ukončení
užívání tabáku, opioidů, alkoholu a benzodiazepinů 36
Podpora lékařského výzkumu 37
Užívání dospělými nebo potřeba 3HR: lidská práva (Human Rights),

snižování rizik a škod (Harm Reduction) a poctivý výzkum (Honest Research) 38
Řízení pod vlivem konopných produktů 39
Potraviny na bázi konopí pro zdraví 39

Cíl 4: Kvalita vzdělávání 41
Vzdělávání pro zdraví a omezení rizik a škod plynoucích z užívání konopí 42
Výzkum týkající se konopí a prováděný s pomocí konopí ve všech oborech 42
Školení odvětví legálního konopí 43

Cíl 5: Genderová rovnost 45
Nepřiměřený dopad prohibice na ženy 46
Přístup ke zdravotní péči 46
Genderově specifické zaměření na užívání dospělými ženami 47
Vedoucí pozice žen v rámci legálního odvětví konopí 47

Cíl 7: Cenově dostupná a čistá energie 49
Konopí k výrobě a skladování elektřiny 50
Prosazování udržitelného konopného zemědělství s nízkou uhlíkovou stopou 50

Cíl 8: Důstojná práce a ekonomický růst 53
Nejistota obsažená v nezákonné práci 54
Řešení nucené nebo nedobrovolné práce 54
Stigma = nezaměstnanost 54
Tvorba pracovních míst pomocí diverzifikace sektoru a zdravých daňových politik 55
Pracovní místa pro všechny, na vesnicích a ve městech 55
Legální odvětví konopí jako řešení vylidňování 56
Odstraňování bankovních bariér, poskytování finanční podpory 56
Konopí a cestovní ruch versus konopí pro cestovní ruch 56
Mnohočetné dopady kolektivních práv k duševnímu vlastnictví 57

Cíl 9: Průmysl, inovacea infrastruktury 59
Konopí pro plasty a kompozitní materiály 61
Konopí pro beton a barvy/laky 61
Konopí pro sekvestraci uhlíku 61

Cíl 10: Snížení nerovností 63
Prohibice je neslučitelná s cílem 10 64
Ukončení existence „drogových soudů" a systémů justice sui generis 64
Rovnost příležitostí: vyvarování se překážek vstupu do legálního odvětví 64
Amnestie, rehabilitace, náprava a odškodnění 65
Monitorování rasismu a diskriminace v konopných politikách 66
Konopné společenské kluby: průkopnická sociální inovace 66
Cesta k multimodálnímu modelu regulace: začlenění sociálních inovací do konopných politik 67

Cíl 11: Udržitelná města a komunity 69
Ano, váš místní dealer marihuany má určité dovednosti a všeobecné znalosti 71
Usnadnění přechodu pro tradiční oblasti produkce nebo maloobchodního prodeje 71
Zeměpisná označení a označení původu na ochranu kulturního a přírodního dědictví 71

Cíl 12: Odpovědná spotřeba a výroba 73
Pěstování v městských oblastech jako páka pro zelenější města 74
Produkty z technického konopí jako alternativa zelených materiálů 75
Směřování k modelu od výrobce ke spotřebiteli 75
Nový pohled na zemědělství s technickým konopím 75
Směřování k odpovědnému užívání konopných produktů 75

Cíl 13: Opatření v oblasti změny klimatu 77
Průřezové přínosy ke globálním opatřením v oblasti klimatu 78
Směřování k funkčním etnobotanickým vztahům mezi druhem
Homo sapiens a konopím setým (Cannabis sativa) 79

Cíl 15: Ekosystémy a život na zemi 81
Když represe donutily farmáře pěstovat v odlehlých zranitelných ekosystémech 82
Nezákonný trh nebude dodržovat správné environmentální postupy 82
Směrem k pěstování více plodin, včetně konopí 82
Pěstování konopí za účelem fytoremediace kontaminované půdy a vody 82
Technické konopí mělo být legální celosvětově již od roku 1961 83
Upřednostňování farmářů věnujících se venkovskému,
řemeslnému, drobnému, komunitou vedenému a tradičnímu hospodaření 83
Práva farmářů a rolníků na biologickou rozmanitost 83

Syntetická biologie, geneticky modifikované organismy a dysbiosyntetické fytokanabinoidy 84
Uplatňování zásad pro BioTrade v ekonomice konopí setého a technického konopí 84

Cíl 16: Mír, spravedlnost, lidská práva a silné instituce 87
Prohibice versus lidé 88
Demilitarizace prosazování protidrogové politiky,
školení policie v oblasti standardů lidských práv 88
Právní stát, přiměřenost trestu a právo na nápravu a odškodnění 89
Sociální spravedlnost, reintegrace, retroaktivita 90
Regulace ke snížení korupce 92
Náprava mylného vnímání mezi hromadnými sdělovacími prostředky 92
Současný přístup ke konfliktům mezi lidskými právy a protidrogovou politikou 92

Cíl 17: Partnerství pro cíle 95
Soudržnost s mezinárodními lidskoprávními závazky 96
Soudržnost s právem na zdraví: Nic na zemi neospravedlňuje
překážky přístupu ke konopí pro léčebné účely 96
Zapojení postiženého obyvatelstva a zainteresovaných stran
občanské společnosti do koncipování budoucích politik 97
Přesun pozornosti od policie ke zdraví 97
Legální konopí financující přechod na udržitelný svět 98
Po roce 2030: sladění akčního plánu OSN v oblasti drog s globální rozvojovou agendou 98

Závěr 99

Seznam doporučení 101

Úvod (I)

Během minulého století postupně docházelo ke globálnímu sladění *konopných* politik. Rostlina *konopí* a jeho deriváty jsou zahrnuty v mezinárodním právním rámci upravujícím prohibici – a jsou „klasifikovány jako zdraví škodlivé a postrádají vědeckou nebo léčebnou hodnotu […], přičemž pro tyto klasifikace neexistují dostatečné vědecké důkazy, zatímco existují důvěryhodné důkazy týkající se léčebného použití […] konopí" (E/C.12/GC/25). Toto poskytlo základ pro rozšíření a obecné uplatnění konopné politiky postavené na morálce téměř ve všech zemích.

V roce 2020 jen poměrně malý počet vlád a nestátních subjektů popírá neúspěch tohoto přístupu v podobě „války s drogami" ke kontrole *konopí* a jiných psychoaktivních rostlin nebo látek. Ještě méně jich pak prosazuje jeho další pokračování. Proto existuje společný, obecný a mnohostranný konsensus: **svět musí přehodnotit *konopnou* politiku.**

Po zdůvodnění tvrdé konopné politiky uplatňované od 50. let 20. století, kdy byla poprvé koncipována současná mezinárodní protidrogová politika, Světová zdravotnická organizace (WHO), na základě velmi rozsáhlého posouzení založeného na důkazech provedeného v letech 2016 až 2019, nyní uznává léčebné použití a potenciál *konopí* a kanabinoidů. WHO doporučuje zmírnění mezinárodní kontroly této rostliny, jejích složek a léčivých přípravků a odstranění byrokratické zátěže v oblasti přístupu k jejich léčebnému a výzkumnému použití (E/CN.7/2020/14).

Nicméně *konopí* a *konopné* politiky jsou specifickou, složitou a emocionální záležitostí. Představují bezprecedentní a v zásadě multifaktorové záležitosti. Vyžadují trpělivost a holistické, osvícené a multidisciplinární posouzení.

Jelikož *konopí* poskytuje příležitost pro *systémové myšlení*, nový přístup k politikám v této oblasti bude užitečný nejen pro záležitosti související s touto rostlinou: pomůže nově koncipovat protidrogové politiky jako celek a rovněž nám poskytne znalosti k vytvoření nezbytných nástrojů potřebných k vypořádání se s mnoha zastaralými veřejnými politikami „proti *konopí*" a „proti drogám", které jsou překážkou udržitelnosti lidstva.

V přehnaně propojené globální vesnici, jíž je svět, v níž chování našich společností narušuje přírodu až do krajnosti – **od pandemií až po změnu klimatu – si dekáda 2020-2030 žádá novou vizi a spojení s přírodou.** Konopí a jeho politika jsou rovněž pákou k dosažení tohoto cíle.

Agenda pro udržitelný rozvoj 2030 (A/RES/70/1) přijatá v roce 2015 při příležitosti 70. výročí Organizace spojených národů všemi členskými státy konsensem, je globální plán pro lidstvo, planetu, prosperitu, mír a partnerství do roku 2030; „historické rozhodnutí o komplexním, dalekosáhlém a na člověka zaměřeném souboru univerzálních a transformativních cílů a podcílů."

Úvod (II)

Konopí jako takové nepředstavuje ani problém, ani palčivou otázku. Je to pouze rostlina, ač úzce spojovaná s milionem problémů a dalším milionem palčivých otázek. To činí z Agendy pro udržitelný rozvoj 2030 a milionu témat, jež zahrnuje, důležitý materiál pro analýzu konopí a konopných politik.

Zjistili jsme, že díky svým charakteristikám, široce rozšířenému pěstování a používání a rozmanitosti uplatnění rostlina Cannabis sativa L. (*konopí* seté) a konopné politiky úzce souvisí s nejméně **64 ze 169 podcílů 15 ze 17 cílů udržitelného rozvoje** (SDGs) Agendy 2030.

Udržitelnost a konopná politika rovněž odrážejí **75 ze 104 operativních doporučení** sady nástrojů jiné důležité politiky přijaté globálním konsensem v roce 2016, výsledného dokumentu **„UNGASS 2016"**, 30. Zvláštního zasedání valného shromáždění OSN o protidrogové politice (A/RES/S-30/1), který upozornil na to, že „úsilí o dosažení cílů udržitelného rozvoje a účinně řešení celosvětového problému drog se doplňují a vzájemně podporují". Výsledný dokument UNGASS 2016 je uspořádán do sedmi tematických kapitol zaměřených na prevenci a léčbu, dostupnost pro léčebné použití, omezení nezákonných dodávek, lidská práva, nové trendy, mezinárodní spolupráci a rozvoj.

Konopné politiky také ovlivňují celou řadu dalších domén mezinárodního práva a samy jsou těmito doménami ovlivňovány. To je pak především případ nedávných nástrojů jako je např. Úmluva o biologické rozmanitosti a Nagojský protokol, Rámcová úmluva OSN o změně klimatu nebo její Pařížská dohoda, ale také mezinárodní předpisy v oblasti zdraví a dohody o duševním vlastnictví. *Konopí* a konopné politiky mohou rovněž sehrát roli v probíhajících pracovních aktivitách mezinárodní komunity, např. v Mezinárodním desetiletí lidí afrického původu 2015–2024 (A/RES/68/237), Desetiletí opatření OSN na podporu výživy 2016–2025 (A/RES/70/259), dvou desetiletích 2019–2028: rodinných farem (A/RES/72/239) a Desetiletí míru Nelsona Mandely (A/RES/73/1), Desetiletí zdravého stárnutí 2020–2030 (WHA69.3) a Desetiletí OSN pro obnovu ekosystémů 2021–2030 (A/RES/73/284).

Vztah mezi konopím & cíli udržitelného rozvoje a operativními doporučeními UNGASS 2016

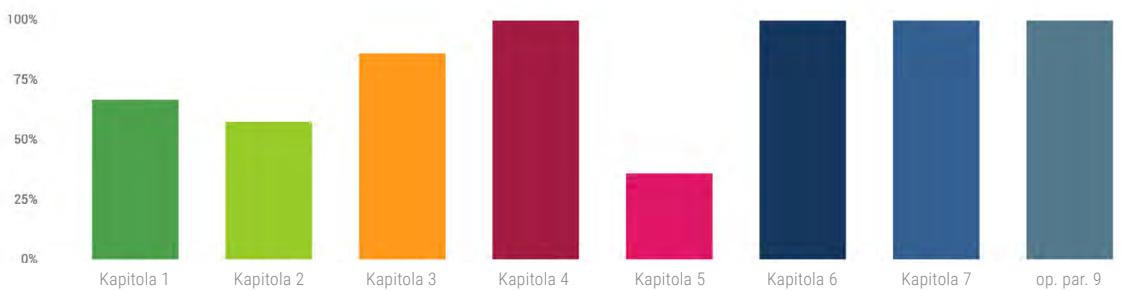

% kapitol doporučení UNGASS 2016 se kterými souvisí konopná politika (relevantní / irelevantní operativní doporučení)

Úvod (III)

Překvapivě pak tato rostlina ve skutečnosti ovlivňuje cíle udržitelného rozvoje pozitivně i negativně. A politiky sehrávají zásadní roli při stanovování dopadu *konopí* na naše společnosti.

Použití rostliny *Cannabis sativa* L. (konopí setého) bez psychoaktivních účinků – neboli „technického konopí" v tomto kontextu (v angličtině „hemp", „industrial hemp", „industrial cannabis") – doprovází lidstvo již po celá staletí, především při zajišťování potravin z jejích semen (Cíle 1 a 2) a prostřednictvím celé řady produktů odvozených z jejího vlákna, k nimž patří účinné stavební materiály, které je možné získávat a vyrábět lokálně (Cíle 9 a 11). V poslední době je dále zkoumána schopnost této rostliny prostřednictvím svých kořenů čistit půdu, a tak přispět k čištění vod a oceánů (Cíl 13). Ukázalo se, že významné množství biomasy produkované stonky *konopí* je slibným zdrojem energie (Cíl 7) a obnovitelným zdrojem recyklovatelného rostlinného plastu (Cíl 15) atd. Přesto, nejen použití *konopí setého* bez psychoaktivních účinků může přispět k úsilí o dosažení těchto cílů. Dále pak, reformy současných represivních, prohibitivních a marginalizujících politik v oblasti použití *konopí setého* s psychoaktivními účinky jsou nezbytné pro splnění cílů 3, 4, 5, 8, 10, 13, 16 a 17.

Konopné zákony, předpisy a politiky poskytují nebývalou příležitost k budování, od samého počátku, „průmyslového systému, který je restorativní a regenerační svým záměrem a koncepcí" – definice oběhového hospodářství formulovaná Organizací OSN pro průmyslový rozvoj (MakingIt #27).

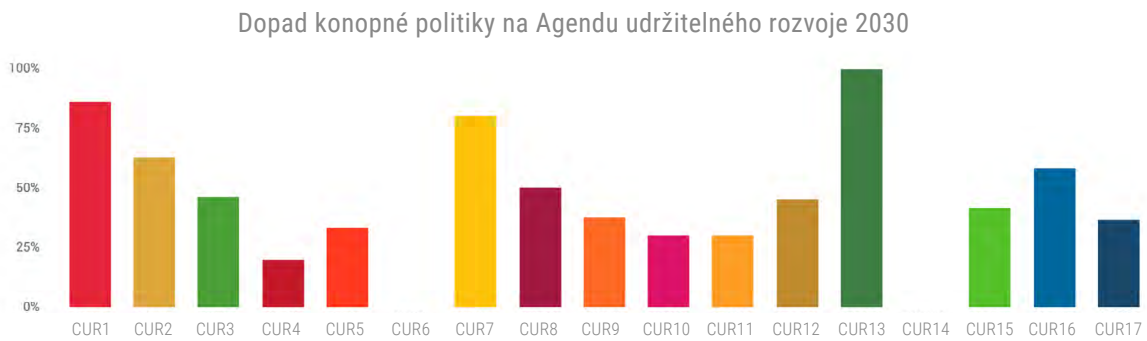

Úvod (IV)

Reformistický trend globální *konopné* politiky je probíhajícím hnutím, jehož ukončení je nepravděpodobné. Nedostatek demokratického monitorování generalizace legálních trhů s *konopím* by mohl představovat hrozbu pro dotčené obyvatelstvo a veřejné zdraví. **Morálka je potřeba.** Znovu probuzený zájem o toto téma a jeho přijetí za své všemi skupinami obyvatelstva je nutné.

Zdá se, že není žádoucí, ani možné, aby politika byla univerzální, a to jak kvůli zeměpisným imperativům, tak kvůli rozmanitosti používání této rostliny a produktů z ní. Z toho důvodu je vytvoření konsenzuálních modelů *konopné* politiky (exportovatelných a generalizovatelných) obtížné – a jakýkoli pokus o vznik univerzálního modelu se tak stává pouhou chimérou.

Spíše než snaha o vyřešení rovnice dokonalé *konopné* politiky s jejím nekonečným počtem proměnných by uskutečnitelnějším přístupem bylo získat odstup, vytvořit seznam všemožných veřejných politik, jež mají dopad na *konopí* nebo se ho dotýkají, a řešit je samostatně, a přitom neztrácet ze zřetele jejich propojení. Agenda pro udržitelný rozvoj 2030 a jejích 17 cílů jsou dokonalým nástrojem pro tento účel.

Stávající dokument shrnuje a zdůrazňuje nejdůležitější vazby mezi *konopím*, jeho politikami a Agendou 2030. Kompletní, podrobná zjištění byla zveřejněna organizací FAAAT v březnu 2019 a prezentována během jednání na vysoké úrovni Komise OSN pro narkotika – hlavního legislativního orgánu pro mezinárodní právo v oblasti *konopí*. Tato zpráva vychází z výsledků výzkumů a ze zkušeností vědců, organizací občanské společnosti, dotčeného obyvatelstva a zainteresovaných tržních subjektů. Usiluje o to ukázat potenciál rostliny *konopí* ve vhodně regulovaném prostředí jako transformativní pro naše společnosti – pokud je kladen důraz na etické praktiky a udržitelné přístupy. Zpráva o 145 stranách s 295 odkazy a dalšími interaktivními materiály je k dispozici v několika jazycích na cannabis2030.org.

Tato sada nástrojů nemá být vyčerpávajícím návodem. Je koncipována jako cenný zdroj, jehož smyslem je přispět ke studiím prováděným po ukončení prohibice. Jejím smyslem je pomoci pochopit vazby mezi *konopnými* politikami a cíli udržitelného rozvoje, z celé řady různých perspektiv veřejné politiky, a dopad této politiky na tyto cíle a diskutovat o nich.

Definice (I)

Konopí seté – *Cannabis sativa* L. je botanický název rostliny patřící do čeledi konopovité *(Cannabaceae)*. Moderní výzkumy ukázaly, že rod *Cannabis* je monotypický (tj. rod *Cannabis* zahrnuje jediný existující druh, kterým je *sativa*). Podle Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu, zatímco je *konopí* obecně označováno různými názvy poddruhů (např. *indica, ruderalis*…), „chemické a morfologické odlišnosti, podle nichž bylo konopí rozděleno do těchto poddruhů, často nejsou snadno rozeznatelné, jeví se jako environmentálně modifikovatelné a průběžně se mění. Ve většině případů postačuje používat název *Cannabis sativa* na všechny rostliny konopí, s nimiž se setkáváme" (ST/NAR/40).

Hemp (technické konopí) – je anglický lidový název historicky používaný pro *konopí seté (Cannabis sativa L.)*. V současnosti se význam tohoto slova posunul a označuje plodiny výslovně pěstované pro **jiné než psychoaktivní účely**, např. pro textilní vlákno, papír, palivo, stavební materiál z vlákna nebo potravinu a olej ze semen. Odlišení „hemp" (technického konopí) od psychoaktivního *konopí setého* (často nazývaného „marihuana") je čistě uměle vytvořené a terminologické. Nevychází z botaniky ani jiné vědy. Nicméně právní systémy odlišují legální a nelegální *konopí* na základě různých kritérií – užitečných, avšak nezbytně svévolných, například na základě obsahu THC (v závislosti na dané zemi: 0,2 %, 0,3 %, 0,6 %, 1 %…).

Pupeny, květy, květenství (vrcholíky) ***konopí setého*** – sušené partenokarpní (bezsemenné) plody (tj. plody bez semen) samičí rostliny *konopí setého* jsou známy pod desítkami různých názvů (s významnými zeměpisnými obměnami). Jedná se o část rostliny obsahující nejvyšší koncentraci fytokanabinoidů, tedy molekul, které mají nesčetné farmakologické účinky na zvířata (včetně člověka). Třebaže jsou to plody, často se nazývají „květy", „pupeny" nebo „květenství". Matoucí je skutečnost, že tato část rostliny je často označována prostě jako „konopí". Abychom předešli zmatkům ohledně rostliny *konopí setého*, tato sada nástrojů bude pro bezsemenné plody („pupeny") a jiné deriváty (pryskyřice, koncentráty atd.) používané pro lidskou spotřebu užívat termín **„*konopné* produkty".**

Definice (II)

Lékařské nebo **léčebné použití** – odkazuje na všechna použití *konopných* produktů (související s jeho psychoaktivitou) uplatňovaná k predikci, prevenci, diagnostice a léčbě lidských onemocnění a, případně, k nápravě vzniklých zdravotník rizik. Jelikož existují různá vnímání a interpretace výrazů „lékařský" a „léčebný", tato sada nástrojů bude oba výrazy používat jako totožné.

Užívání dospělými – historicky označované jako *neléčebné* nebo *rekreační užívání,* výraz *užívání dospělými* odkazuje na konzumaci *konopných* produktů za účelem požitku z jeho psychoaktivního účinku bez jeho vědomého spojení s lékařským nebo léčebným účelem. Užívání dospělými zahrnuje pravidelnou nebo ojedinělou konzumaci osobami, jež se rozhodly užívat *konopné* produkty ve snaze dosáhnout duševní nebo fyzické pohody, požitku (*hravé* nebo *volnočasové užití*), nebo z jakéhokoli jiného důvodu (např. *rituální* nebo *entheogenní užití*).

Psychoaktivita – Pro zjednodušení tento dokument používá výraz *psychoaktivita* jako synonymum pro *psychofarmakologický účinek.*

Konzumace související s psychoaktivitou	Lékařská / léčebná použití Užívání dospělými (rekreační, entheogenní, jiná)
Konzumace nesouvisející s psychoaktivitou	Průmyslová použití (potraviny, kosmetika, jiná)

Definice (III)

Fytokanabinoidy – představují pouze jednu z mnoha různých tříd organických sloučenin s farmakologickými účinky dané rostliny. Jsou mnohem příznačnější pro *Cannabis sativa* L. než pro jakoukoli jinou rostlinu. Až koncem 90. let 20. století výzkum začal odhalovat mechanismus účinku těchto fytokanabinoidů, odpovědných za jedinečné a charakteristické psychoaktivní účinky rostliny *Cannabis sativa* L.

Kanabinoidy – je obecný pojem zahrnující nejen fytokanabinoidy[1], ale také **endokanabinoidy**[2] (přirozeně produkované, kromě jiných, v lidském těle). Je to druh sloučenin, které aktivizují konkrétní nervové receptory v lidském těle; tyto receptory tvoří endokanabinoidní systém, který se podílí na udržení homeostázy v lidském těle.

Neokanabinoidy – v posledních letech moderní chemie vytvořila nové, umělé kanabinoidní molekuly, které aktivizují lidský endokanabinoidní systém. Nazývají se neokanabinoidy[3] a tento název umožňuje odlišit kanabinoidy, které se nevyskytují v přirozeném prostředí a mohou být získány pouze chemickou syntézou *in vitro* nebo biotechnologickými vynálezy.

Dysbiosyntéza – je proces získávání kanabionoidů z živých organizmů pomocí geneticky modifikovaných biosyntetických cest (GMO).

Dronabinol – rovněž známý jako Δ^9-THC (delta-9-tetrahydrokanabinol) nebo jako tetrahydrokanabinol[4], je fytokanabinoid primárně odpovědný za jedinečné farmakologické účinky *konopných* bezsemenných plodů, včetně takzvaného „*high*" (rauše). Δ^9-THC je rovněž zodpovědný za důležitou část léčebných účinků spojovaných s touto rostlinou. Ačkoli je z hlediska množství hlavní psychoaktivní složkou přítomnou v rostlinách konopí setého, jeho účinky jsou modulovány složitými farmakologickými interakcemi se stovkami dalších dosud identifikovaných fytokanabinoidů (známými jako polyfarmakologie nebo *entourage* efekt). Přesně stejný Δ^9-THC jako ten, který je získán z *konopí setého*, může být rovněž vyroben synteticky *in vitro*; avšak jelikož se Δ^9-THC vyskytuje v přírodě, Δ^9-THC vyrobený v laboratoři je syntetický *fytokanabinoid* a nikoli *neokanabinoid*.

Kanabidiol – další dobře známý fytokanabinoid, kanabidiol (CBD), který však nevyvolává *rekreační* účinek charakterizující Δ^9-THC. Tato neexistence účinků podobných účinkům Δ^9-THC je odpovědná za to, že CBD není mezinárodním právem a většinou legislativ považován za *kontrolovanou drogu*. Samotný nebo ve spojení s Δ^9-THC, kanabidiol (podobně jako mnoho dalších méně významných fytokanabinoidů bez potenciálních účinků podobných účinkům Δ^9-THC) vykazuje slibný potenciál pro léčbu řady onemocnění a je podrobován intenzivnímu zkoumání v rámci lékařského výzkumu.

[1] Z řeckého slova φυτόν (phutón), „rostlina"; fytokanabinoidy jsou ty kanabinoidy, které jsou přítomny v rostlinách.
[2] Ze slova ἔνδον (éndon), „vnitřní"; endokanabinoidy jsou endogenní, vnitřní pro lidské tělo.
[3] Ze slova νέος (néos), „nový", „mladý"; neokanabinoidy jsou nové designerské drogy, nové psychoaktivní látky.
[4] Dronabinol = THC. Na rozdíl od běžně panujícího přesvědčení „dronabinol" je *mezinárodní nechráněný název* používaný pro Δ9-THC přirozeně získaný z rostlin *konopí setého* i pro synteticky získaný Δ9-THC (což je ve skutečnosti naprosto stejná a nerozeznatelná molekula).

Zkratky

ADHD	Attention Deficit Hyperactivity Disorder (porucha pozornosti s hyperaktivitou)
CBD	Kanabidiol
Δ^9-THC	Delta-9-tetrahydrokanabinol
GMO	Geneticky modifikovaný organismus
OP	Označení původu
OSN	Organizace spojených národů
ROAD	Regulation-oriented alternative development (Alternativní rozvoj orientovaný na regulaci)
SDG	Cíle udržitelného rozvoje
UNAIDS	Společný program OSN pro HIV/AIDS
UNCAC	Úmluva OSN proti korupci
UNFCCC	Rámcová úmluva OSN o změně klimatu
UNGASS	Zvláštní zasedání Valného shromáždění OSN
WHO	Světová zdravotnická organizace
WIPO	Světová organizace duševního vlastnictví
ZO	Zeměpisné označení

Jak používat tuto sadu nástrojů

Tato sada nástrojů je uspořádána do **kapitol**; každá kapitola se zaměřuje na jeden cíl udržitelného rozvoje.

V úvodu všech kapitol je seznam podcílů Agendy 2030 operativních doporučení Zvláštního zasedání Valného shromáždění OSN (UNGASS) 2016, které se týkají daného cíle a diskutovaných (úplný seznam podcílů udržitelného rozvoje je uveden v A/RES/70/1 a všechna operativní doporučení UNGASS 2016 najdete v A/RES/S-30/1).

Kapitoly jsou dále rozděleny do **tematických oddílů**, které jsou rovněž uvedeny v obsahu.

Tematické oddíly shrnují rozsáhlou analýzu obsaženou ve zprávě „Konopí a udržitelný rozvoj: Příprava cesty pro příští desetiletí v oblasti politik konopí setého a technického konopí" („Cannabis & Sustainable Development: Paving the way for the next decade in Cannabis and hemp policies") vydané organizací FAAAT v březnu 2019.

Součástí tematických oddílů mohou být rámečky obsahující odkazy na mezinárodní právo a politiku nebo příklady, precedenty a funkční osvědčené postupy uplatňované veřejné správou a orgány státní správy po celém světě.

Některé tematické body obsahují **doporučení**, která jsou číslována následujícím způsobem: první dvě číslice odkazují na konkrétní cíl a poslední dvě číslice udávají číslo doporučení. Například „Doporučení č. 0802" označuje druhé doporučení obsažené v kapitole Cíl udržitelného rozvoje 8.

Seznam 91 doporučení obsažených v této sadě nástrojů je uveden na konci této sady nástrojů.

Interaktivní webové stránky cannabis2030.org/cz umožňují vyhledávat v obsahu této sady nástrojů podle doporučení, podle cíle udržitelného rozvoje, podle doporučení UNGASS a pomocí dalších filtrů a kritérií.

1
VYMÝTIT CHUDOBU

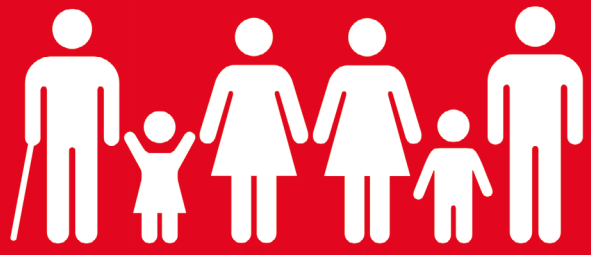

Cíl 1: Vymýtit chudobu

Podcíle Agendy pro udržitelný rozvoj 2030

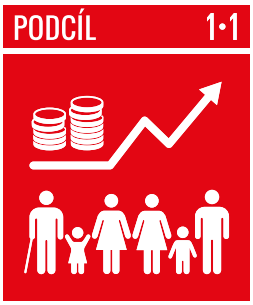

1.1 Vymýtit extrémní chudobu

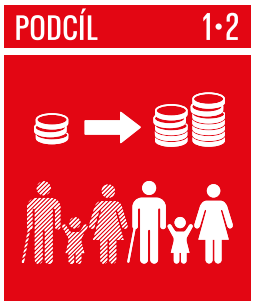

1.2 Omezit chudobu o nejméně 50 %

1.4 Zajistit rovná vlastnická práva a přístup k základním službám, technologiím a ekonomickým zdrojům

1.5 Vybudovat odolnost vůči přírodním, ekonomickým a sociálním pohromám

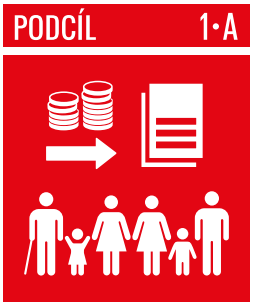

1.A Vybudovat odolnost vůči přírodním, ekonomickým a sociálním pohromám

1.B Vytvořit právní rámec na podporu chudých s respektem k pohlaví lidí

5.A Rovná práva na ekonomické zdroje, vlastnictví majetku a finančních služeb

Klimatická opatření

Provozní doporučení UNGASS 2016

3B	3D	4D	4G	4I	5V	6A	6D	6E	7A	7B	7C
7D	7E	7F	7G	7H	7I	7J	7K	7L			

Pokračující kriminalizace aktivit souvisejících s *konopím* posiluje chudobu.

Odnětí svobody za trestné činy související s *konopím* často znamená odstranění člena komunity, od něhož se očekávalo, že přispěje k ekonomické stabilitě kolektivu, rodiny, komunity, vesnice.

Tam, kde je konopí nadále zcela neregulované nebo zakázané, {Doporučení č. 0101} **je nutné vytvořit systém alternativ k trestu odnětí svobody v případě méně závažných trestných činů souvisejících s konopím a jinými drogami s cílem vyvarovat vedlejšího účinku zhoršování ekonomických a životních podmínek rodiny a komunity pachatele.**

Tam, kde byly zavedeny reformy *konopné* politiky {Doporučení č. 0102}**, musí být vymazány trestní záznamy osob v minulosti odsouzených za trestné činy související s *konopím***, aby tak bylo odstraněno stigma a zvýšena schopnost dané osoby náležitě se reintegrovat do společnosti, práce, rodiny a vzdělávání (viz také Cíle 10 a 16).

Napomáhání převedení osob na legální trh

Zákonná regulace *konopí* s psychoaktivními účinky je přímým způsobem, jak ekonomicky posílit obyvatelstvo žijící v chudobě a již zapojené do aktivit prohlašovaných za nezákonné.

{Doporučení č. 0103} **Reforma politiky by měla cílit na zranitelné obyvatelstvo, které je již zapojeno do neoficiálních aktivit souvisejících s konopím, stanovit jako prioritu jejich začlenění do regulovaných trhů.**

{Doporučení č. 0104} **Je nutné vyvarovat se překážek přístupu na legální trhy, např. ve formě povolení (licencí), finančně nedostupných administrativních poplatků, nebo požadavků na vysledovatelnost semen.**

Legální trh založený na fair trade a morálce

Neoficiálním, již existujícím trhům s *konopím* do značné míry dominuje místní pěstování a konzumace. Přesto *konopí* jako plodina pěstovaná převážně drobnými a rodinnými farmáři je do značné míry limitováno a využíváno kriminálními organizacemi, ohrožujícími většinu generovaného příjmu. Ekonomický model neregulovaných trhů s *konopím* je zcela v rozporu s praktikami fair trade: je vysoce hierarchizovaný, s vysokým počtem prostředníků mezi pěstiteli a spotřebiteli a opírá se o prvky vykořisťování (viz také Cíl 8).

{Doporučení č. 0105} **Reformy politiky musí zahrnovat složky fair trade a musí snížit počet prostředníků nebo výši jejich zisků v porovnání se zisky pěstitelů a maloobchodníků a zavést rozumné přerozdělení zisků v rámci výrobního řetězce s cílem ukončit chudobu drobných a tradičních farmářů pěstujících *konopí*.**

Uznání a ochrana tradičních oblastí pěstování, znalostí a genetiky + právo na semena

Konopí jako plodina se tradičně vyskytuje v mnoha regionech. Nicméně velká většina hlavních historických oblastí produkujících *konopí* leží v rozvojových a periferních zemích.

{Doporučení č. 0106} **Politiky legálního mezinárodního obchodu musí zajistit spravedlivé sdílení přínosů pro obyvatelstvo, které po celé generace pěstuje *konopí*, v periferních oblastech a rozvojových zemích.**

Navrženy by měly být konkrétní přístupy řízené zainteresovanými subjekty k uchování genetických zdrojů a zvyšování přístupu komunit na legálně regulované trhy (např. práva k duševnímu vlastnictví nebo komunitní vlastnictví přírodních zdrojů).

Je zcela zásadní proaktivně uchovávat znalosti, tradice a přírodní zdroje spojované s již tradičním pěstováním *konopí* a současně poskytovat spravedlivý přístup na mezinárodní regulované trhy.

{Doporučení č. 0107} **Zavedena by měla být kolektivní ochrana ohledně duševního vlastnictví a ochrana přírodních a genetických zdrojů** – nejen s cílem uchovat, prohloubit a zhodnotit tradiční znalosti, nehmotné dědictví a související produkty, ale rovněž **zajistit spravedlivé a nepřemístitelné ekonomické příležitosti pro dotčené obyvatelstvo.**

{Doporučení č. 0108} **Mezinárodní právní ochrana tradiční medicíny, znalostí a kulturních projevů se musí vztahova**t na existující komunity pěstitelů *konopí*.

{Doporučení č. 0109} **Seznamy a registry povolených semen a odrůd rostlin nevyloučí používání vlastních, místních, tradičních a farmářských odrůd *konopí*,** což je lidské právo dle OSN Deklarace práv rolníků a jiných osob pracujících ve venkovských oblastech.

{Doporučení č. 0110} **Vlády by měly podporovat iniciativy na uchování genetické rozmanitosti,** např. komunitní semenné banky, etnobotanický výzkum, jakož i ochranu znalostí a know-how týkajících se rostliny *konopí setého*.

Rámeček 1. **Práva farmářů a rolníků k přírodním zdrojům a tradičním znalostem.**

Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO) usiluje o to „identifikovat a zkoumat potřeby a očekávání nových oprávněných osob, včetně nositelů místních znalostí a inovací, týkající se duševního vlastnictví (DV) proto, aby podpořila přispívání systému ochrany duševního vlastnictví k jejich sociálnímu, kulturnímu a ekonomickému rozvoji". Organizace identifikovala 14 oblastí potřeb a očekávání na straně nositelů tradičních znalostí (TZ) týkajících se ochrany a uchování jejich odkazu: „(1) Běžně uznávaná definice TZ (2) Identifikace aspektů TZ týkajících se duševního vlastnictví (3) Vytvoření modalit pro spolupráci mezi nositeli/majiteli a uživateli TZ s cílem stanovit přínosy DV (4) Pomoc s dokumentací (5)Poskytování poradenství ohledně ochrany DV zdokumentovaných TZ (6) Poskytování právního poradenství ohledně aspektů DV týkajících se přístupu ke genetickým zdrojům a sdílení přínosů a technické pomoci s vypracováním předpisů upravujících tento přístup (7) Poskytování odborného poradenství o aspektech DV v oblasti práv šlechtitelů rostlin (8) Pomoc s modernizací a zpřísňováním legislativy v oblasti DV (9) Praktické testování užitečnosti systému DV pro ochranu TZ (10) Poskytování poradenství v oblasti DV ohledně vypracování zákonů sui generis (11) Studie o aspektech zvykového práva týkajících se DV a o rozvoji ochrany typu DV na základě zvykového práva (12) Poskytování informací a poradenství o protokolech z hlediska DV (13) Školení na téma vypracování smluv (14) Zvyšování informovanosti o využívání systému ochrany DV k ochraně TZ. (15) Školení na téma prosazování práv k DV (16) Facilitace multidisciplinárního dialogu na národní, regionální a mezinárodní úrovni". (WIPO Publication No. 768)

V preambuli Mezinárodní smlouvy o rostlinných genetických zdrojích pro výživu a zemědělství je uznáno právo na „záchranu, užívání, výměnu a prodej zemědělských osiv a dalších rozmnožovacích materiálů" a právo na „podílení se na rozhodování o využívání rostlinných genetických zdrojů a na spravedlivém a poctivém podílení se na přínosech z takového využívání" (Organizace Spojených národů pro výživu a zemědělství, Mezinárodní smlouva o rostlinných genetických zdrojích pro výživu a zemědělství)

Dále pak Valné shromáždění OSN prohlásilo, že „rolníci a jiné osoby pracující ve venkovských oblastech mají právo na osiva […] včetně: (a) Práva na ochranu tradičních znalostí relevantních pro rostlinné genetické zdroje pro výživu a zemědělství; (b) Právo spravedlivě se podílet na sdílení přínosů z využívání rostlinných genetických zdrojů pro výživu a zemědělství; (c) Právo podílet se na rozhodování o záležitostech týkajících se ochrany a udržitelného využívání rostlinných genetických zdrojů pro výživu a zemědělství; (d) Právo zachránit, užívat, vyměňovat a prodávat zemědělská osiva nebo rozmnožovací materiál". Dále pak uvádí, že „Rolníci a jiné osoby pracující ve venkovských oblastech mají právo udržovat, spravovat, chránit a rozvíjet svá vlastní osiva a tradiční znalosti. […] Členské státy uznávají práva rolníků být závislý na svém vlastním osivu nebo jiném osivu dle vlastní volby, které je v daném místě k dispozici, a rozhodovat se, které plodiny a odrůdy chtějí pěstovat. […]

Členské státy zajistí, aby politika v oblasti osiv, ochrana odrůd rostlin a jiné zákony upravující duševní vlastnictví, certifikační systémy a zákony upravující uvádění osiva na trh respektovaly a zohledňovaly práva, potřeby a reálnou situaci rolníků a jiných osob pracujících ve venkovských oblastech". (A/RES/73/165)

Vlákno a pryskyřice: diverzifikování výstupů ze sklizně

Diverzifikace produkovaných druhů *konopných* produktů (produkty související se zdravím, kosmetika, výživa a potraviny, energie, bioplasty, textil atd.) je žádoucí, aby bylo možné snížit zranitelnost farmářů vůči fluktuaci tržních cen a přispět k místní nebo osobní soběstačnosti (viz také Cíl 8). Toto je obzvláště důležité, jelikož rostliny *konopí* mohou být využívány k získání produktů s vysokou nutriční hodnotou (viz Cíl 2), ale také oděvů, kosmetiky, papíru, potravin, piva, biopaliv, podestýlky pro zvířata, stavebních materiálů, izolace, lisovaných součástek do automobilů a jiného spotřebního a průmyslového zboží, kromě psychoaktivních produktů používaných pro léčebné účely nebo pro užívání dospělými.

{Doporučení č. 0111} **Předpisy by měly do již existujících regionálních, národních a místních zemědělských strategií začlenit školení a programy budování kapacit v oblasti konopí setého a technického konopí a pomáhat farmářům diverzifikovat produkty vyráběné z jejich plodin.**

Naléhavá potřeba okamžitě ukončit politiku vymýcení a právo na půdu

Tam, kde je pěstování *konopí* i nadále nezákonné, {Doporučení č. 0112} **by měla být bez odkladu ukončena politika vymýcení** plodiny, jelikož ničí jediný prostředek obživy farmářů a prohlubuje jejich chudobu. S tím související praktiky jako např. **zabavování půdy, fumigace plodiny a jiné nespecifikované metody masové eradikace je třeba zastavit.**

Tam, kde již proběhla reforma *konopné* politiky, {Doporučení č. 0113} **by mělo být propadnutí majetku a zabavení půdy farmářů napraveno a měly by být zavedeny postupy nárokování a restituce majetku.**

{Doporučení č. 0114} **Dopady eradikačních politik z minulosti musí být posouzeny.**

Rámeček 2. Žít v bezpečí, míru a důstojnosti je lidské právo.

„Členské státy musí respektovat, chránit a naplňovat práva rolníků a jiných osob pracujících ve venkovských oblastech. Musí bezodkladně přijmout legislativní, administrativní a jiné vhodné kroky k postupnému dosažení plného naplňování práv stanovených v [Deklaraci OSN o právech rolníků přijaté v prosinci 2018], která nemohou být zaručena okamžitě" (A/RES/73/165). Jedním z těchto práv je „právo na půdu" a na „místo k životu v bezpečí, míru a důstojnosti a na rozvoj jejich kultury". V tomto ohledu Deklarace říká v článku 17, že „členské státy podniknou vhodná opatření k odstranění a zákazu všech forem diskriminace týkající se práva na půdu" a že „členské státy zakážou svévolné a nezákonné nucené vystěhování, ničení zemědělských oblastí a konfiskaci nebo vyvlastnění půdy nebo jiných přírodních zdrojů, včetně represivního opatření".

Na dotaz ohledně konkrétního případu vymýcení plodiny Výbor OSN pro hospodářská, sociální a kulturní práva vyjádřil „[obavy] ohledně používání glyfosátu, který byl Mezinárodní agenturou pro výzkum rakoviny Světové zdravotnické organizace klasifikován jako pravděpodobně karcinogenní pro člověka při leteckém postřiku konopného porostu za účelem regulace nezákonného pěstování konopí v regionu Pondoland [v Jihoafrické republice]. Výbor doporučuje, aby členské státy pozastavily takové letecké postřiky a namísto nich dotčeným komunitám nabídly alternativní rozvojové programy". (E/C.12/ZAF/CO/1)

Rámeček 3. Alternativní rozvoj orientovaný na regulaci (ROAD), v praxi.

V prosinci 2017 Úřad pro udělování povolení (licencí) na Jamajce v oblasti konopí spustil první pilotní projekt ROAD s cílem „[začlenit] drobné tradiční gandža farmáře do regulovaného prostoru" pomocí programů alternativního rozvoje „směřujících k přechodu současných nelegálních gandža farmářů do legálního regulovaného odvětví". (Cannabis Licensing Authority (Úřad pro udělování licencí), prezentace projektu Alternative Development Project)

Výbor OSN pro hospodářská, sociální a kulturní práva podporuje tento přístup. V roce 2018 také doporučil, aby vlády „nabízely postiženým komunitám programy alternativního rozvoje pobízející je k tomu, aby zanechaly nezákonného pěstování konopí, včetně možnosti účastnit se trhu s léčebným konopím prostřednictvím programu pro udělování licencí drobným komunitním farmářům" (E/C.12/ZAF/CO/1)

Alternativní rozvoj pomáhající farmářům k přechodu na legální trh

Programy alternativního rozvoje představují strategie podporované OSN, v jejichž rámci farmáři pěstující plodiny prohlášené za nezákonné získávají školení a finanční prostředky k přechodu produkce na legální, takzvané „tržní plodiny" (obvykle káva, kakao, rýže atd.).

{Doporučení č. 0115} reformy politiky by měly považovat legální *konopí* za výsledek programů a strategií v rámci **Alternativního rozvoje orientovaného na regulaci (ROAD). Namísto nahrazování *konopí setého* jinými plodinami politiky ROAD mohou školit farmáře a pomáhat jim při jejich přechodu od nelegálního *konopí* k produkci *konopí* regulované zákonem.**

2
VYMÝTIT HLAD

Cíl 2: Vymýtit hlad

Podcíle Agendy pro udržitelný rozvoj 2030

2.1 Vymýtit hlad a zajistit přístup všem lidem

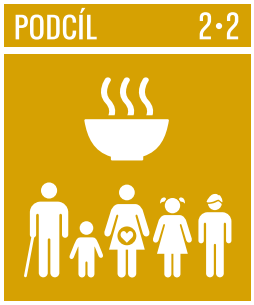

2.2 Odstranit všechny formy podvýživy

2.3 Zdvojnásobit zemědělskou produktivitu a příjmy malých zemědělců

2.4 Zajistit/zavést systémy udržitelné výroby potravin

2.5 Zajistit zachování genetické rozmanitosti

5.A Provést reformy, které ženám zajistí rovná práva k ekonomickým zdrojům

Klimatická opatření

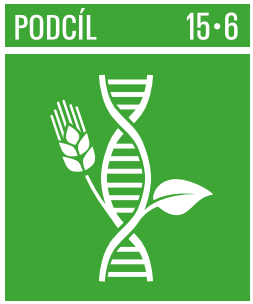

15.6 Zajistit spravedlivé rozdělování přínosů plynoucích z využívání genetických zdrojů

Provozní doporučení UNGASS 2016

3B	3D	4I	6D	7B	7H	7I	7J	7K	7L

Konopí jako zdroj výživy, potravin a potravinových doplňků

Historie lidské výživy, podpořená rozsáhlým současným výzkumem, ukazuje důležitý potenciál produktů vyrobených z *konopí* jako zdroje funkčních, hodnotných a zdravých potravin. Semena lze konzumovat syrová nebo pražená, lze je lisovat na oleje, mlít na mouku atd. V současnosti jsou vyráběny deriváty „*konopných* semen" s přirozeně vysokou nutriční hodnotou, přispívající k boji proti podvýživě. Místní produkce „konopných semen" na semeno může pomoci zajistit průběžné, levné, vyvážené a nezbytné dodávky potravin ve zbídačených oblastech.

{Doporučení č. 0201} **Politiky a programy humanitární pomoci by se měly opírat o místní produkty z *konopného* semene jako o účinný, cenově dostupný a udržitelný nástroj v boji proti podvýživě.**

Rovněž existují tradiční způsoby konzumace, a to ve formě potravinových produktů, *konopných* pupenů (používaných k přípravě mlék, výluhů atd.) nespojovaných s psychoaktivními účinky, které se dnes používají k výrobě potravinových doplňků (např. kanabidiol).

Ochrana genetické rozmanitosti „technického konopí"

Rostlinné genetické zdroje (chemovary, které byly vyvinuty, šlechtěny a uchovány po generace místními komunitami a jsou vyjádřením jedinečné chemotypické exprese) a související tradiční znalosti jsou neocenitelnými aktivy při formování globální potravinové bezpečnosti zítřka, především z důvodu růstu celosvětové populace a v kontextu hrozeb pro biologickou rozmanitost a environmentální nouze.

Zákony omezující pěstování nepsychoaktivních odrůd *konopí* na omezený seznam registrovaných „odrůd" mohou mít vliv na úsilí o zachování genetických zdrojů, praktiky a znalosti související s tradičními (neregistrovanými) kultivary. Rovněž je to důvod k obavám s ohledem na práva místních komunit a vlastnictví jejich tradičních potravinových produktů a souvisejícího genetického materiálu. Konečně pak je to potenciální překážka inovací, výzkumu a rozvoje nové zajímavé genetiky.

{Doporučení č. 0202} **Na plodiny (technické konopí) bez psychoaktivních účinků by se neměla vztahovat stejná regulatorní zátěži jako na plodiny s psychoaktivním účinkem (ať už byly politiky ohledně *konopí* reformována, či nikoli).**

Rámeček 4. Mezinárodní právo definuje „technické konopí" na základě účelu: nikoli podle odrůdy, nikoli podle obsahu THC

Jednotná úmluva o omamných látkách z roku 1961, ve znění Protokolu z roku 1972 definuje „technické konopí" jako rostlinu konopí používanou k průmyslovým nebo zahradnickým účelům". Úmluva jasně vylučuje pěstování technického konopí a používání konopných produktů (tj. produktů nepoužívaných v medicíně nebo vědeckém výzkumu) ze své úpravy a režimu kontroly: Úmluva vůbec technické konopí nereguluje. V článku 2 odst. 9 Úmluvy se uvádí, že vlády „nemusí používat ustanovení této Úmluvy na omamné látky, které jsou běžně používány v průmyslu k jiným než lékařským nebo vědeckým účelům" a v článku 28 se dále vysvětluje, že „tato Úmluva se nevztahuje na pěstování rostliny konopí výlučně k průmyslovým účelům". Oficiální komentář k Úmluvě (UN Publication No. 73.XI.1, str. 312, § 1-2) upřesňuje, že „pěstování rostliny [konopí] pro jakékoli jiné účely [než získání produktů pro lékařské a vědecké použití] a nejen pro účely uvedené v [článku 28] je tudíž vyjmuto".

3
ZDRAVÍ A POHODA

Cíl 3: Zdraví a pohoda

Podcíle Agendy pro udržitelný rozvoj 2030

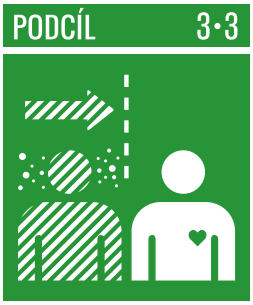

3.3 ukončit epidemii AIDS, tuberkulózy, malárie a zanedbávaných tropických nemocí

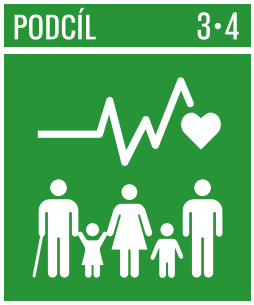

3.4 Snížit pomocí prevence a léčby o třetinu předčasnou úmrtnost na nepřenosné choroby

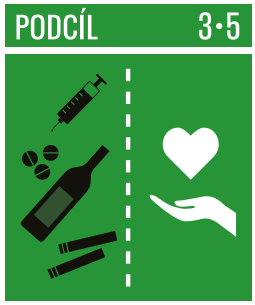

3.5 Posílit prevenci a léčbu užívání návykových látek

3. Snížit na polovinu počet úmrtí a zranění při dopravních nehodách

3.A Posílit uplatňování

3.D Zvýšit kapacitu všech zemí

Provozní doporučení UNGASS 2016

1I	1O	2A	2B	2D	2E	3H	6D

Rostlinné *konopí* a produkty obsahující kanabinoidy: rozličné nástroje pro odborné pracovníky ve zdravotnictví

Konopí patří k nejstarším rostlinám používaným člověkem k řešení zdravotních potíží. I nadále se pěstuje v desítkách zemí jako lék a jeho léčebný potenciál oficiálně uznává Světová zdravotnická organizace.

Poukazuje se na slibný léčebný potenciál v boji proti nevolnosti, zvracení, anorexii, kachexii, spasticitě, Tourettovu syndromu a jiným poruchám pohybového aparátu, idiopatickým střevním zánětům a syndromu dráždivého tračníku, bolesti, pruritu, glaukomu, některým druhům epilepsie, astmatu, poruchám spánku, závislosti na opioidech a abstinenčním příznakům, některým psychiatrickým symptomům, hyperaktivitě, ADHD, Alzheimerově nemoci, autoimunitním onemocněním, zánětům a alergiím.

{Doporučení č. 0301} **Systémy zdravotní péče by měly poskytovat okamžitý přístup ze soucitu pacientům s těmito zdravotními potížemi a řádně regulovat politiky tak, aby zajistily bezpečný a legální přístup pro léčebné účely k celé řadě přípravků z konopí a s obsahem kanabinoidů.**

Rostlinné *konopí*, fytofarmaceutické přípravky z *konopí* a léčiva obsahující izolované sloučeniny fytokanabinoidů přispívají k rozmanitosti a úplnosti stávajících sad nástrojů, které mají k dispozici lékaři v boji proti nepřenosným onemocněním. {Doporučení č. 0302} **Je nezbytné školit lékaře, pečovatele a odborné pracovníky ve zdravotnictví, ale také tradiční léčitele v oblasti poskytování vhodné péče, zmírňování rizik a škod a farmakovigilance a například obecného rozšíření 5 momentů pro bezpečnost léčby vypracovaných Globální výzvou k bezpečnosti pacientů „Medication Without Harm" („Léky, které neubližují").**

Konopí je také tradiční lék: uznávejte ho a chraňte ho!

Systémy tradiční a západní medicíny musí být stejnou měrou mobilizovány tak, aby byl zajištěn přístup ke *konopným* produktům pro léčebné účely a jejich dostupnost. Systém mezinárodní kontroly drog považuje všechny formy léčiv za rovnocenné. Podle Úmluvy z roku 1961 „lékařské účely" nemusí mít nezbytně za všech okolností stejný význam a kromě „západní medicíny" rovněž zahrnují legitimní systémy tradiční a domorodé medicíny.

Konopné léky a způsob, jakým pacienti užívají tyto přípravky, plně odpovídá definici tradiční medicíny Světové zdravotnické organizace: „souhrn znalostí, dovedností a praktik založených na teoriích, názorech a zkušenostech vlastních různým kulturám (vysvětlitelných, či nikoli) používaných k zachování zdraví, jakož i k prevenci, stanovení diagnózy, zlepšení nebo léčbě fyzické a duševní nemoci". (WHO traditional medicine strategy: 2014-2023 (Strategie WHO pro tradiční medicínu: 2014-2023))

{Doporučení č. 0303} **Země by měly mobilizovat své stávající regulatorní rámce herbální nebo tradiční medicíny tak, aby poskytly přístup k tradičním a doplňkovým konopným léčivům a péči.**

Rámeček 5. **Konopí v mezinárodním právu: uznávané léčivo**

Expertní komise Světové zdravotnické organizace pro závislost na drogách v listopadu 2019 ukončila podrobné vědecké posouzení konopí zjištěním, že „byl prokázán léčebný potenciál konopných přípravků k léčbě bolesti a jiných zdravotních stavů jako je např. epilepsie a spasticita v souvislosti s roztroušenou sklerózou, které nejsou vždy dobře kontrolovány jinými léky" a že „konopí a konopná pryskyřice nesplňují kritéria" drog, „které obzvláště podléhají zneužití a mají malé nebo žádné léčebné použití" (WHO Technical Report Series No. 1018)

Světová zdravotnická organizace se dále domnívá, že „několik studií prokázalo léčebné účinky kanabinoidů na nevolnost a zvracení v pokročilých stádiích onemocnění jako je např rakovina a AIDS. […] Jiná léčebná použití kanabinoidů jsou prokazována pomocí kontrolovaných studií, včetně léčby astmatu a glaukomu, použití jako antidepresiva, prostředku povzbuzujícího chuť k jídlu, antikonvulziva a spazmolytika, výzkum v této oblasti by měl pokračovat" (webové stránky WHO - Substance abuse - Facts and figures — Cannabis)

„Řešení diskrepance v dostupnosti omamných látek a psychotropních látek pro léčebné a vědecké účely je jednou z povinností vlád při plnění mezinárodních úmluv o kontrole drog" podle Mezinárodní rady pro kontrolu narkotik (E/INCB/2015/1/Supp.1)

V roce 2009 zvláštní zpravodaj OSN pro otázky mučení a jiné kruté, nelidské nebo ponižující zacházení nebo trestání, Manfred Nowak, vyjádřil názor, že „de facto odepření přístupu ke zmírnění bolesti, pokud to způsobuje krutou bolest a utrpení, představuje kruté, nelidské nebo ponižující zacházení nebo trestání" (A/HRC/10/44). O rok později se k němu přidal zvláštní zpravodaj OSN pro právo každého pro požívání nejvyšší dosažitelné úrovně fyzického a duševního zdraví, Anand Grover, pro nějž „současný mezinárodní režim kontroly drog také zbytečně omezuje přístup k nepostradatelným léčivům, což porušuje požívání práva na zdraví. Hlavním cílem mezinárodního režimu kontroly drog, stanoveným v preambuli Jednotné úmluvy o omamných látkách (1961), je „fyzické a morální zdraví lidstva", avšak současný přístup ke kontrole užívání a držení drog působí proti tomuto cíli" (A/65/255)

Stejně jako jakýkoli jiný lék, produkty odvozené z konopí setého (Cannabis sativa) mohou vyvolat nežádoucí příhody nebo vedlejší účinky. Za účelem jejich monitorování a zmírnění, stejně jako u jakéhokoli léku na předpis, je třeba dodržovat doporučení Světové zdravotnické organizace v podobě 5 momentů pro bezpečnost léčiv, „nástroje pro zapojení pacienta [který] se zaměřuje na 5 klíčových momentů, kdy jednání pacienta nebo pečovatele může snížit riziko poškození spojené s užíváním léku(ů). Cílem tohoto nástroje je zapojit pacienty a podpořit je, aby se zapojili do své vlastní péče. Měl by být používán ve spolupráci s odbornými pracovníky ve zdravotnictví, ale vždy by měl být k dispozici pacientům, jejich rodinám nebo pečovatelům". (webové stránky WHO - Patient safety - 5 Moments for medication safety)

Rámeček 6. **Konopí v mezinárodním právu: doložená tradiční medicína**

V roce 1997 Světová zdravotnická organizace upozornila, že „tradiční léčitelé v Tanzánii jsou rovněž známi tím, že používají výtažek z rostliny konopí k léčbě bolestí uší. Konopí je tradiční psychoaktivní látka v subsaharské Africe, používaná hlavně pro rituální nebo léčebné účely, avšak do různé míry také přijímaná jako omamná látka […] V Indii existuje dlouhá tradice používání konopí sahající až do védského období, jako součást nejrůznějších náboženských tradic. V některých asijských zemích se konopí také přidává do jídla jako ochucovadlo a používá se v rostlinných lécích. Rozsah takového používání není dostatečně doložen." (WHO/MSA/PSA/97.4)
V roce 2002 Mezinárodní rada pro kontrolu narkotik uznala, že „konopí je v některých zemích již po staletí využíváno tradiční medicínou" (E/INCB/2001/1 § 208)

V roce 2018 Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost vysvětlilo, že „většina farmaceutických regulatorních systémů umožňuje používání rostlinných léčiv, která nesplňují stejné požadavky jako farmaceutické přípravky […]. Například od výrobců tradičních rostlinných léčiv s dobře zavedeným použitím se obvykle nepožadují důkazy o účinnosti a bezpečnosti získané prostřednictvím klinických hodnocení. Namísto toho se pouze vyžadují důkazy o kvalitě a konzistentnosti přípravku, aby bylo zajištěno, že spotřebitelé obdrží standardizované dávky rostlinných produktů bez kontaminantů nebo příměsí." (Medical use of cannabis and cannabinoids: Q & A for policymaking)

Přesnější informace o začlenění tradiční medicíny do působnosti Úmluvy z roku 1961 lze najít v komentáři k článku 4 o „všeobecných závazcích" Úmluvy (UN Publication No E.73.XI.1, str. 111, § 12)

Pro připomenutí, Deklarace práv původního obyvatelstva OSN jasně vysvětluje v článku 24, že „Původní obyvatelstvo má právo na své tradiční léky a na zachování svých hygienických postupů, včetně ochrany jejich nepostradatelných léčivých rostlin, živočichů a minerálů". (A/RES/61/295)

Léčebné konopí jako potenciální nástroj pro ukončení užívání tabáku, opioidů, alkoholu a benzodiazepinů

{Doporučení č. 0304} **Rostlinné konopné produkty by měly být dále zkoumány jako nástroje strategií pro ukončení užívání nikotinu. Především pak *konopí* rostlinného původu s nízkým obsahem THC a vysokým obsahem CBD bylo navrženo jako potenciální náhrada za tabák v jointech** v těch regionech světa, kde se *konopí* rostlinného původu obvykle míchá s tabákem.

Epidemiologické důkazy ukazují, že předepisování rostlinného konopí a kanabinoidů je vždy spojováno s poklesem předepisování opioidních analgetik. Jelikož míra přístupu ke *konopí* a kanabinoidům pro léčebné účely pozitivně koreluje se snížením celkové prevalence poruch vyvolaných užíváním opioidů, {Doporučení č. 0305} **systémy zdravotní péče by měly zvážit konopí jako léčebný přídavek nebo doplněk k léčbě preskripčními opioidy** – především v kontextu „krize syntetických opioidů" – **a také jako substituční terapie nezákonného užívání opioidů.**

Existují rovněž předběžné důkazy podporující blahodárné účinky užívání *konopí* při omezování užívání benzodiazepinu a při zvládání abstinenčních příznaků u poruch spojených s užíváním alkoholu.

Bylo prokázáno, že vysoká prevalence užívání *konopí* statisticky souvisí s nízkou mírou předčasných úmrtí. Tyto prvky by měly být důkladně zvažovány při **koncipování místních, národních a globálních strategií veřejného zdraví pro nepřenosná onemocnění.**

Podpora lékařského výzkumu

{Doporučení č. 0306 a č. 0403} **Vlády musí podporovat nezávislý a veřejně financovaný lékařský výzkum všech forem, včetně (nikoli však výhradně) klinických, farmakologických, botanických, etnomedicínských, etických studií a lékařské antropologie** (viz také Cíl 4).

Rámeček 7. **Konopná věda je lidské právo**

Dne 7. dubna 2020 Výbor OSN pro hospodářská, sociální a kulturní práva konstatoval, že „vědecký výzkum některých látek je poškozován mezinárodními úmluvami o kontrole drog, jelikož tyto látky jsou klasifikovány jako zdraví škodlivé a bez vědecké nebo léčebné hodnoty. Některé tyto klasifikace jsou však vytvořeny bez dostatečných vědeckých důkazů, které by doložily toto rozhodnutí, protože věrohodné důkazy existují ohledně léčebného užití celé řady z nich, např. konopí pro léčbu některých druhů epilepsie." (E/C.12/GC/25)

Užívání dospělými nebo potřeba 3HR: lidská práva (Human Rights), snižování rizik a škod (Harm Reduction) a poctivý výzkum (Honest Research)

Ačkoli užívání *konopí* může vyvolat závislost a zdravotní rizika, celková míra poruch spojených s užíváním je poměrně nízká. Závažné nežádoucí příhody se vyskytují vzácně. Velké většině rizik a škod lze předejít, nebo je lze zmírnit. Politiky hrají zásadní úlohu pro umožnění řešení těchto rizik.

Prevence a vzdělávání pro bezpečné, zasvěcené a rozumné vzorce a metody konzumace jsou jedinými známými nástroji k omezení nežádoucích účinků a potenciálních rizik a škod. V případě závislosti nebo nežádoucích účinků, {Doporučení č. 0307} **přístup ke zdravotním službám by měl být zcela bez stigmatizace a kriminalizace**, což zahrnuje nekriminalizaci užívání a držení (viz také Cíl 16).

Existují skutečná rizika související s přítomností nečistot a příměsí v rostlinném *konopí*, pryskyřici, výtažcích a jiných produktech vyráběných nezákonným způsobem. Regulovaná produkce by tyto problémy vyřešila. Rozhodně, {Doporučení Č. 0308} **je zapotřebí zvýšená farmakovigilance, jakož i generalizace možností analýzy a testování *konopných* produktů (včetně pro konzumenty), účinné sdílení a využívání**

Rámeček 8. **Konopná věda je lidské právo**

V roce 2015 generální tajemník OSN, Ban Ki-moon, vyzval země, aby „zvážily alternativy kriminalizace a uvěznění osob užívajících drogy" (Prohlášení k Mezinárodnímu dni proti zneužívání drog a nedovolenému obchodu s drogami 2015), čímž se připojil k řediteli Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu, jenž „zdůraznil skutečnost, že tři mezinárodní úmluvy o kontrole drog jsou založeny na obavách o zdraví a pohodu lidstva a že vyvážený přístup vyžaduje uplatňování zásady přiměřenosti na trestné činy a pachatele drogových trestných činů. Nepřiměřené reakce neslouží spravedlnosti, nepomáhají k prosazování právního státu" (prohlášení Jurije Fedotova) a vyzdvihl, že „s uživateli drog nemůže být zacházeno jako se zločinci", Vatikán 2016 (Zpráva, akce „Narcotics: problems and solutions to a global problem" („Omamné látky: problémy a řešení globálního problému")).

V roce 2010 Zvláštní zpravodaj OSN pro právo každého pro požívání nejvyšší dosažitelné úrovně fyzického a duševního zdraví, Anand Grover doporučil členským státům, aby „zajistily, že veškerá opatření ke snížení rizik […] a služby léčby drogové závislosti […] jsou k dispozici osobám, které užívají drogy; […] Dekriminalizujte nebo depenalizujte držení a užívání drog; Zrušte nebo proveďte zásadní reformy zákonů a politik bránících poskytování nezbytných zdravotních služeb uživatelům drog, a revidujte iniciativy týkající se kontroly drog v oblasti prosazování práva za účelem zajištění dodržování závazků v oblasti lidských práv; Novelizujte zákony, předpisy a politiky tak, abyste zvýšily přístup ke kontrolovaným nepostradatelným lékům." Rovněž prohlásil, že „mezinárodní smlouvy o kontrole drog poskytují prostor pro řadu výkladů v dobré víře, umožňujících reformu národní legislativy, dokonce i v nepřítomnosti významných změn v mezinárodním režimu kontroly drog." (A/65/255)

V roce 2019 se Výbor výkonných ředitelů OSN pro koordinaci, tvořený vedoucími představiteli 31 agentur OSN zavázal zintenzivnit společné úsilí a vzájemnou podporu za účelem „prosazování […], v patřičných případech, […] **dekriminalizace držení drog pro osobní potřebu"** (CEB/2018/2)

údajů shromážděných pracovníky ve zdravotnictví a sociálními pracovníky a školení v oblasti intervencí na všech úrovních za účelem omezení rizik a škod (viz Cíl 4).

{Doporučení č. 0309} **Je třeba podporovat poctivý, nestranný a nezávislý výzkum užívání dospělými a poruch souvisejících s užíváním *konopných* produktů**, aby byl stanoven skutečný potenciál možných rizik a škod a navržena řešení u konzumentů.

Řízení pod vlivem konopných produktů

Zákony by neměly kriminalizovat řízení motorových vozidel na základě prosté přítomnosti kanabinoidů v těle řidiče. {Doporučení č. 0310} **Biologické zkoušky musí být nahrazeny psychomotorickými, behaviorálními nebo kognitivními testy: správní sankce by měly být uplatňovány pouze v případech řízení pod vlivem návykových látek prokázaném na základě takových psychometrických testů střízlivosti prováděných během silniční kontroly.**

Rámeček 9. **Stanovení řízení pod vlivem návykových látek v praxi**

„Kvůli tomu, že existuje nízká korelace mezi obsahem Δ9 -THC v těle a řízením pod vlivem návykových látek", Komise pro bezpečnost při řízení pod vlivem návykových látek Michiganské státní policie doporučila v březnu 2019 „nezavádět limit pro obsah Δ9 -THC v těle ke stanovení řízení pod vlivem návykových látek a namísto toho doporučuje použití testu(ů) střízlivosti během silniční kontroly ke stanovení toho, zda je řidič pod vlivem návykových látek" (Michigan Cannabis Impaired Driving Report (Michiganská zpráva o řízení pod vlivem konopí)

Potraviny na bázi konopí pro zdraví

Potraviny a potravinářské produkty vyrobené z *konopných* semen jsou bohaté na proteiny, esenciální aminokyseliny, kyselinu glutamovou a dodávají správný poměr esenciálních omega-6 a omega-3 mastných kyselin, které tělo vyžaduje. {Doporučení č. 0311} **Měly by být zváženy například jako nástroj k náhradě živočišných proteinů.**

Výživa a potraviny na bázi CBD díky svému pozitivnímu vlivu na homeostázu v lidském těle mohou také přispívat, jako nutraceutika, ke zlepšení celkového zdraví a pohody.

4
KVALITA VZDĚLÁVÁNÍ

Cíl 4: Kvalita vzdělávání

Podcíle Agendy pro udržitelný rozvoj 2030

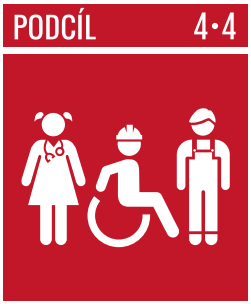

4.4 Výrazně zvýšit počet mladých a dospělých, kteří mají příslušné dovednosti včetně technických a odborných

4.7 Všichni studenti získali znalosti a dovednosti potřebné k podpoře udržitelného rozvoje

Provozní doporučení UNGASS 2016

1A	1C	1D	1E	1H	1G	1I	1O	1Q	3B	4F	6D
7H	7J										

Vzdělávání pro zdraví a omezení rizik a škod plynoucích z užívání *konopí*

Poptávka po *konopí* pro užívání související s jeho psychoaktivitou (užívání dospělými) pravděpodobně v krátkém nebo středním horizontu nezmizí. Politiky by se měly zaměřit na bránění první konzumaci a její oddalování prostřednictvím vzdělávání založeném na důkazech a vzdělávání a prevenci vedené vrstevníky, včetně vzdělávání a prevence ve školách. Programy prevence by měly pomáhat mladým lidem činit chytřejší, informovanější rozhodnutí ohledně jejich volby týkající se užívání nebo neužívání *konopí*, a v případě jeho užívání by je měly informovat o možných rizicích a škodách plynoucích z konzumace a snižovat je.

{Doporučení č. 0401} **Vlády by měly přesunout veřejné výdaje týkající se drog z oblasti prosazování zákona na zdraví (především na snižování rizik, prevenci a vzdělávací programy).**

{Doporučení č. 0402} **Kampaně zaměřené na prevenci založené na strachu, stigmatu, dezinformacích nebo vedené složkami činnými v trestním řízení musí skončit. Veřejné politiky by měly usilovat o prosazování prevence a vzdělávání v oblasti užívání *konopných* produktů postavených na informacích založených na důkazech, jakož i na neodsuzujícím a otevřeném až interaktivním dialogu, smysluplně inkluzivním, zajišťovaném vyškolenými facilitátory nebo vrstevníky, který začleňuje otázku snižování rizik a věnuje velkou pozornost obecnějším otázkám genderu, rasismu, sociální spravedlnosti a stigmatu.**

Rámeček 10. Užívání plodů vědeckého pokroku dosaženého v oblasti konopí je lidské právo

Podle Výboru OSN pro hospodářská, sociální a kulturní práva by vlády „měly sladit plnění svých závazků v rámci mezinárodního režimu kontroly drog se svými závazky respektovat, chránit a naplňovat právo podílet se na plodech vědeckého pokroku a jeho využití a užívat je, prostřednictvím pravidelné revize svých politik v oblasti kontrolovaných látek. Zákaz výzkumu u těchto látek představuje v zásadě omezení práva podílet se na plodech vědeckého pokroku a jeho využití a užívat je a měl by plnit požadavky článku 4 [Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech z roku 1966 (A/RES/2200(XXI))]. Navíc kvůli potenciálním přínosům těchto kontrolovaných látek pro zdraví by tato omezení měla být rovněž zvažována ve vztahu k závazkům smluvních stran podle článku 12 tohoto Paktu" o právu na zdraví. (E/C.12/GC/25).

Výzkum týkající se *konopí* a prováděný s pomocí *konopí* ve všech oborech

Překážky výzkumu a nedostatečné sdílení znalostí, které byly umožněny prohibicí vyústily v celou řadu mezer v obecných znalostech etnobotaniky, zdraví a vzorců bezpečné konzumace, jakož i v mnoha dalších oblastech a oborech.

{Doporučení č. 0403 a č. 0306} **Vlády by měly umožnit vydávání povolení a licencí pro vědecké aktivity a podporovat a financovat nezávislý výzkum všech aspektů rostliny *konopí*.**

Školení odvětví legálního *konopí*

Existuje významná mezera ve znalostech odborníků v profesích nezbytných k provozování legálně regulovaných trhů s *konopím* (biovědy, zahradnictví, agronomie, výroba spotřebního zboží, bezpečnost potravin a hygiena, prodej atd.)

{Doporučení č. 0404} Školení a vzdělávání v těchto oborech, jakož i kulturní a environmentální vzdělávání by měly mít užitek z finančních zdrojů generovaných zákonem regulovanými trhy s *konopím*. Mnoho mladých lidí a dospělých si osvojilo důležité (ale neuznávané) odborné a podnikatelské dovednosti během svého zapojení do nezákonné *konopné* ekonomiky.

{Doporučení č. 0405} Programy vzdělávání a školení by se měly prioritně zaměřovat na osoby již zapojené do neoficiálních aktivit v oblasti *konopí* (obzvláště pěstování, zpracování a maloobchodní prodej) s cílem poskytovat příležitosti pro jejich opětovné zapojení, při současném prohlubování stávajících dovedností a případně uznání hodnoty tradičních znalost

5
GENDEROVÁ ROVNOST

Cíl 5: Genderová rovnost

Podcíle Agendy pro udržitelný rozvoj 2030

5.1 Celosvětově skoncovat se všemi formami diskriminace žen a dívek

5.A Provést reformy, které ženám zajistí rovná práva k ekonomickým zdrojům

Provozní doporučení UNGASS 2016

1D	1K	3B	4B	4D	4G	4N	6D	7H	7j

Nepřiměřený dopad prohibice na ženy

Ženy, jež jsou trestně stíhány, téměř vždy čelí nepřiměřeným trestům a ponižujícím podmínkám v případě trestu odnětí svobody. {Doporučení č. 1601} **Dekriminalizace méně závažných, nenásilných trestných činů souvisejících s *konopím* je klíčová pro ochranu žen.** {Doporučení č.0501} **Specifická trestněprávní opatření zacílená na ženy (např. odebrání dítěte z péče, bránění výkonu rodičovských práv) musí být bez prodlení zrušena (viz Cíle 10 a 16).**

{Doporučení č. 0113} **Politiky zahrnující propadnutí majetku a zabavení půdy farmářů pěstujících konopí musí být zrušeny, jelikož postihují převážně a nepřiměřeně ženy (viz Cíl 1).**

Rámeček 11. Nepřiměřený dopad na ženy

V březnu 2020 představitelé Společného programu OSN pro HIV/AIDS prohlásili, že „ženy jsou nepřiměřeně postihovány zákony, které kriminalizují užívání drog. Zákony, které prosazují základní práva žen a chrání je před poškozením a nerovnoprávným zacházením jsou zatím velice vzdáleny normě." (UNAIDS, Den za nulovou diskriminaci 2020, Tisková zpráva)

„Opatření, která je třeba přijmout na národní a mezinárodní úrovni […]: 103(d) Přijměte účinná a rychlá opatření k mobilizaci mezinárodního a národního veřejného mínění o účincích různých dimenzí celosvětového problému s drogami na ženy a dívky a zajistěte, aby pro tento účel byly poskytnuty dostatečné zdroje." Výsledný dokument 23. zvláštního zasedání Valného shromáždění OSN o postavení žen (A/RES/S-23/3)

„Členské státy musí učinit veškerá odpovídající opatření k odstranění všech forem diskriminace rolnických žen a jiných žen pracujících ve venkovských oblastech a k prosazování posílení jejich postavení tak, aby bylo zajištěno, na základě rovnosti mužů a žen, že budou plně a rovnocenně požívat všech lidských práv a základních svobod a že budou moci svobodně usilovat o hospodářský, sociální, politický a kulturní rozvoj, podílet se na něm a mít z něj užitek." Článek 4, Deklarace OSN o právech rolníků a jiných osob pracujících ve venkovských oblastech (A/RES/73/165)

Přístup ke zdravotní péči

Genderové podmínky jsou uznávány jako problematická překážka v přístupu k systémům zdravotní péče (viz Cíl 3).

{Doporučení č. 0502} **Orgány řízení zdravotnictví a ústavy věnující se zdravotnickému výzkumu by měly věnovat obzvláštní pozornost specifickým aspektům užívání *konopí* ženami a genderově specifickým rozdílům ve zdravotní prevenci, primární péči a léčebných přístupech.**

Genderově specifické zaměření na užívání dospělými ženami

Rozdílný dopad problémů spojených s užíváním *konopí* dospělými osobami nebo s *konopnými* politikami na ženy si žádá koncipování, vypracování a implementaci specifických rámců k prosazování, vymáhání a monitorování genderové rovnosti a nediskriminace (viz Cíl 4).

{Doporučení č. 0503} **Zdravotní politiky a strategie týkající se užívání *konopných* produktů by měly přijmout specifické přístupy k ženám, zapojit ženy a konzultovat se ženami a postiženým obyvatelstvem na všech úrovních.**

Rámeček 12. **Posílení zdraví žen**

„Výslovné uznání a opětovné potvrzení práv všech žen kontrolovat všechny aspekty svého zdraví […] je zásadní pro posílení postavení [žen]" Pekingská deklarace přijatá na 4. světové konferenci o ženách v roce 1995 (UN Publication No. E.96.IV.13)

V březnu 2020 členské státy OSN znovu potvrdily svůj závazek „zintenzivnit úsilí o uplatňování práva na požívání nejvyšší dosažitelné úrovně fyzického a duševního zdraví pro ženy a dívky během celého jejich života a bez jakéhokoli druhu diskriminace" Politická deklarace při příležitosti dvacátého pátého výročí 4. světové konference o ženách (E/CN.6/2020/L.1)

Vedoucí pozice žen v rámci legálního odvětví konopí

Vedoucí pozice žen v legálním sektoru *konopí* je vyšší než v jiných tržních sektorech, což je prvek, který si zaslouží {Doporučení č. 0504} monitorování a podporu.

7

CENOVĚ DOSTUPNÁ A ČISTÁ ENERGIE

Cíl 7: Cenově dostupná a čistá energie

Podcíle Agendy pro udržitelný rozvoj 2030

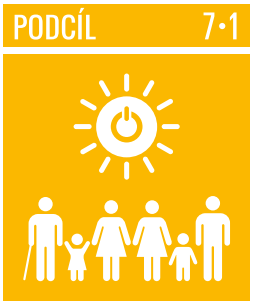

7.1 Zajistit všem přístup k cenově dostupným, spolehlivým a moderním energetickým službám

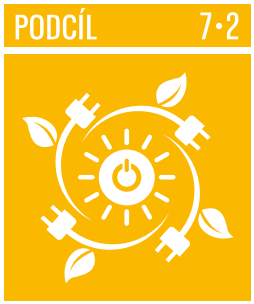

7.2 Zvýšit podíl energie z obnovitelných zdrojů

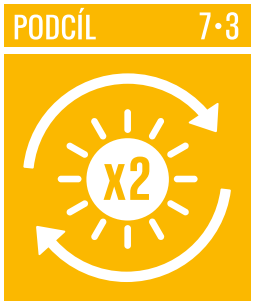

7.3 Zdvojnásobit energetickou účinnost

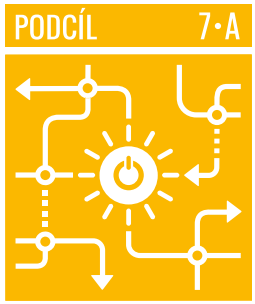

7.A Zlepšit mezinárodní spolupráci ve zpřístupňování výzkumu a technologií čisté energie

Provozní doporučení UNGASS 2016

4I 6D 7J

Konopí k výrobě a skladování elektřiny

Vhodnost vláken získaných z rostliny *konopí* pro výrobu a skladování elektřiny může pomoci zajistit udržitelnou, spolehlivou a zelenou energii pro všechny, a přitom snížit závislost na fosilních zdrojích. Biomasa generovaná z rostlin konopí je účinným a levným zdrojem obnovitelné elektřiny a uhlíkové nanovrstvy pro elektrody vyrobené z reziduálních odpadů rostlin konopí předčí běžné superkapacitory založené na grafenu.

{Doporučení č. 0701} **Je třeba podpořit výzkum a vývoj a rozvoj trhu s rostlinami *konopí* jako zdrojem elektřiny a způsobem jejího skladování.**

Prosazování udržitelného konopného zemědělství s nízkou uhlíkovou stopou

Na rozdíl od tradičního pěstování ve venkovních prostorách nebo ve sklenících pěstování *konopí* uvnitř využívá umělé světlo, teplo, větrání, systémy udržování vlhkosti vzduchu, automatizace a zavlažování. Tato metoda pěstování je důsledkem potřeby skrýt porosty vyvolané represivními prohibičními politikami.

{Doporučení č. 0702} **Právní předpisy by měly napravit tento historický posun ve výrobních metodách a podporovat pěstování ve sklenících a venkovních prostorách – jež má méně škodlivý dopad na životní prostředí a neobyčejně malou uhlíkovou stopu.**

{Doporučení č. 0703} **Pobídky k ekologickému a udržitelnému pěstování by měly být zařazeny do reforem politiky *konopí setého* a technického *konopí* a měly by zahrnovat nástroje jako např. standardizaci, pobídky odborných orgánů schopných vypracovat odborné pokyny, omezení míry pěstování uvnitř povolené jedné společnosti, nebo využití modelu uhlíkové daně u zařízení pro pěstování *konopí* uvnitř.**

Rámeček 13. **Ekologické zemědělství je lidské právo**

„Rolníci a jiné osoby pracující ve venkovských oblastech mají právo stanovit své vlastní [zemědělské] systémy […]. To zahrnuje právo podílet se na procesech rozhodování o potravinách a zemědělské politice a právo na zdravou a dostatečnou výživu [a zemědělské produkty] produkovanou ekologicky šetrnými a udržitelnými metodami, které respektují jejich kulturu.” (A/RES/73/165)

8
DŮSTOJNÁ PRÁCE A EKONOMICKÝ RŮST

Cíl 8: Důstojná práce a ekonomický růst

Podcíle Agendy pro udržitelný rozvoj 2030

8.2 Dosáhnout vyšší úrovně ekonomické produktivity

8.3 Podporovat politiky orientované na rozvoj

8.5 Dosáhnout plné a produktivní zaměstnanosti

8.6 Snížit podíl mladých lidí, kteří nepracují ani nestudují

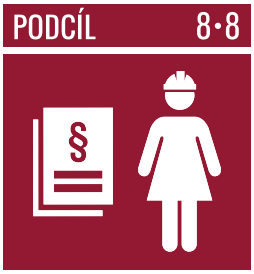

8.8 Chránit práva a podporovat bezpečné a stabilní pracovní podmínky

8.9 Realizovat politiky podpory udržitelného cestovního ruchu

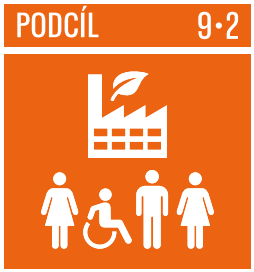

9.2 Podporovat inkluzivní a udržitelnou industrializaci

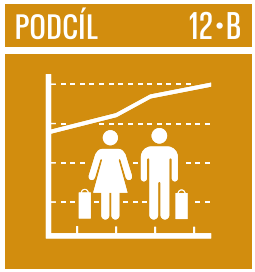

12.B Zavést nástroje pro sledování dopadů udržitelného rozvoje na cestovní ruch

Klimatická opatření

16.2 Skoncovat se zneužíváním, vykořisťováním a obchodem s lidmi

Provozní doporučení UNGASS 2016

4A	4D	4I	5U	5V	5X	5Y	6D	7H	7I	7J	7K
7L											

Nejistota obsažená v nezákonné práci

Práce v nezákonném prostředí v sobě nese nebezpečí, nejistotu a nikdy nebude tak důstojná jako práce v zákonem regulovaném prostředí. Neexistence regulatorní ochrany, dohledu nad bezpečností práce a pojištění, ale také soustavný tlak a hrozby ze strany zločineckých organizací, jakož i složek činných v trestním řízení, činí z **práce v nezákonném prostředí** {Doporučení č. 0801} **předběžný a hlavní cíl reforem politiky.**

Lidé zastávající pracovní místa související s *konopím* v neoficiální ekonomice čelí zvýšenému riziku potenciální nejistoty v sedmi klíčových oblastech identifikovaných Mezinárodní organizací práce: zaměstnanost, výdělek, pracovní doba, bezpečnost a ochrana zdraví při práci, úhrada sociálního zabezpečení, školení, zastupování a další základní zásady a práva v práci. **Před realizací jakékoli reformy by měly být provedeny socioekonomické studie a posouzení obyvatelstva zapojeného do nezákonné práce související s *konopím*,** se zvláštním ohledem na mladé lidi, ženy, migranty a zranitelné skupiny.

{Doporučení č. 0802} Jakmile budou **politiky** implementovány, **měly by monitorovat dodržování zákonem regulovaných operací s pracovními právy, především v sedmi klíčových oblastech uvedených výše,** respektovat Deklaraci základních zásad a práv při práci Mezinárodní organizace práce a její návazné dokumenty a podporovat sektorové organizace a odbory pracovníků.

{Doporučení č. 0803} **Vlády musí napomáhat přechodu obyvatelstva dříve zapojeného do pěstování konopí z nezákonné produkce na regulovaný a daním podléhající trh a monitorovat tento přechod a věnovat zvláštní péči tomu, aby bylo zajištěno, že právní předpisy přinášejí užitek osobám, které jsou závislé na tomto příjmu.** Je třeba plně využít příležitosti pomoci drobným farmářům k přechodu na činnost v zákonných prostředí, a tím zajistit, aby byly příležitosti rovněž poskytnuty malým a středním provozům (viz Cíle 1, 10, 11 a 16).

Řešení nucené nebo nedobrovolné práce

{Doporučení č. 0804} **Nucená nebo nedobrovolná práce ve vztahu k nezákonným aktivitám souvisejícím s *konopím* musí být řešena přednostně,** obzvláště proto, že souvisí s rozsáhlejšími sítěmi vykořisťování lidí nebo obchodování s lidmi.

Stigma = nezaměstnanost

Zákaz a kriminalizace přispívají k vyšší stigmatizaci (negativním postojím nebo přesvědčení) a k marginalizaci osob, které užívají *konopí* nebo provádějí aktivity s ním spojené. Působí jako důležitá překážka práce a zaměstnanosti osob užívajících *konopné* produkty a osob, které se dopustily trestných činů souvisejících s *konopím*. {Doporučení č. 0805} **Bojujte se stigmatizací související s *konopím* na pracovišti,** jak v případě osob užívajících *konopné* produkty, tak v případě osob s trestní minulostí související s konopím.

Rámeček 14. Stigmazizace a marginalizace, hlavní hrozby pro udržitelný rozvoj

V roce 2008 Úřad OSN pro drogy a kriminalitu uznal, že nezamýšlenými důsledky současných politik v oblasti drog je vytvoření „systému […], v němž ti, kteří spadnou do sítě závislosti, zjistí, že jsou vyloučeni z mainstreamové společnosti a odsunuti na její okraj a označeni morálním stigmatem" (UN Publication No. E.08.XI.1)

Kanadská vláda uvažuje o tom, že „lidé, kteří užívají drogy, a jejich rodiny, nejčastěji čelí následujícím typům stigmatizace: sociální stigmatizace, strukturální stigmatizace, sebe-stigmatizace […] Stigmatizace může negativně ovlivnit schopnost člověka najít si bydlení a práci, což pak negativně ovlivňuje jeho celkové zdraví a kvalitu jeho života". (Webové stránky kanadské vlády – Health Canada -Stigma around substance use (Ministerstvo zdravotnictví Kanady – Stigmatizace související s užíváním návykových látek))

Tvorba pracovních míst pomocí diverzifikace sektoru a zdravých daňových politik

Všechny prognózy vývoje zákonem regulovaných trhů s *konopím* ukazují očekávaný pozitivní dopad na práci a zaměstnanost. Na jedné straně velké podniky působící v legálních odvětvích *konopí* vyvíjející nové technologie pro pěstování, hnojení, zpracování a výrobu této plodiny vyžadují specifickou pracovní sílu. Na druhé straně pak menší provozy, které se častěji zaměřují na regenerativní zemědělské metody, zvyšování produktivity a udržitelnosti a snižování dopadu na životní prostředí, mají potenciál zaměstnat osoby s odlišnými dovednostmi. Oba typy se vzájemně doplňují a jsou zapotřebí v zákonem regulovaných prostředích. Reformy by měly usilovat o diverzitu socioekonomických profilů podnikatelů tak, aby se zvýšil počet vytvořených pracovních míst.

{Doporučení č. 0806} **Veřejné politiky by měly přijímat progresivní, sociální a zdravé daňové politiky, které jsou diferencované tak, aby podpořily místní investice a přihlášení se k zákonným činnostem v oblasti *konopí* pro všechny.**

{Doporučení č. 0807} **Reformy by měly také podporovat a umožňovat zakládání družstev farmářů pěstujících *konopí*.**

Ve všech případech (dokonce i u větších podniků) by daně legálními *konopnými* podniky měly být rozumné a přiměřené, aby tak legální trh konkuroval cenám neoficiálního trhu.

Pracovní místa pro všechny, na vesnicích a ve městech

{Doporučení č. 0808} Zákonem regulované pěstování a výroba *konopí* a obchodování s ním jsou **vhodné pro rozvoj vesnic a místní zaměstnanosti žen a mládeže, jakož i osob se zdravotním postižením,** jelikož většinu pracovních míst v tomto odvětví jsou tyto osoby schopny zastávat. Rovněž je toto odvětví vhodné pro **města nebo předměstí, kde je pracovních příležitostí poskrovnu**, ve středně a vysoko příjmových zemích.

Legální odvětví *konopí* jako řešení vylidňování

{Doporučení č. 0809} Programy, které podporují pěstování konopí v odlehlých oblastech a na vesnicích s cílem **řešit vylidňování** tím, že podněcují obyvatele k usídlení se na venkově a k zapojení se dlouhodobě do pracovní činnosti v odvětví výroby konopí na venkově, by měly být **podporovány jako pokusy o posílení rozvoje venkova.**

Odstraňování bankovních bariér, poskytování finanční podpory

{Doporučení č. 0810} Úřady musí **zajistit, aby bankovní, finanční a pojišťovací služby nebyly odepírány** provozům zákonem regulovaného podnikání v oblasti konopí.

{Doporučení č. 0811} Možnosti jako např. **mikroúvěry by měly zvažovány** jako pobídky k přechodu drobných farmářů na pěstování v souladu se zákonnými požadavky.

Konopí a cestovní ruch versus *konopí* pro cestovní ruch

Vztah mezi *konopím* a cestováním, cestovateli a cestovním ruchem má dlouhou historii. Tato rostlina posiluje rozvoj cestovního ruchu, zejména v regionech, kde je jeho užívání nebo pěstování tradiční. Přesto, nekontrolovaná, neregulovaná a masová turistika může způsobovat sociální narušení, ztrátu kulturního dědictví, ekonomickou závislost nebo poškození životního prostředí.

{Doporučení č. 0812} **Je třeba řídit se pokyny pro udržitelný cestovní ruch a jeho ukazatele.** Multimodální turistice (kombinaci kulturní turistiky, agroturistiky a ekoturistiky s léčebnou/zdravotní turistikou nebo turistikou za účelem trávení volného času) by měla být dávána přednost před turistikou zaměřenou na *konopí*.

Rámeček 15. **Udržitelný cestovní ruch v praxi**

Světová organizace cestovního ruchu OSN a Program OSN pro životní prostředí v roce 2005 společně vydaly základního průvodce pro politické činitele s názvem „Making Tourism More Sustainable" (Učiňme cestovní ruch udržitelnějším), po němž následovala v roce 2012 doplňující zpráva s názvem „Tourism in the Green Economy" (Cestovní ruch v zelené ekonomice). V roce 2012 Světová organizace cestovního ruchu OSN vydala publikaci „Sustainable Tourism for Development Guidebook – Enhancing capacities for Sustainable Tourism for development in developing countries" (Příručka udržitelného cestovního ruchu pro rozvoj – Posílení kapacit pro udržitelný cestovní ruch pro rozvoj v rozvojových zemích).

Mnohočetné dopady kolektivních práv k duševnímu vlastnictví

V roce 2020 vstoupí v platnost nová mezinárodní dohoda o označeních původu a zeměpisných označeních (Ženevský akt Lisabonské dohody) jako doplněk k Dohodě o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS) Světové obchodní organizace. S pomocí tohoto nového právního nástroje, {Doporučení č. 1103} **by tradičním *konopným* produktům měla být udělena kolektivní zeměpisná označení (jakož i označení původu nebo případně ekvivalent sui generis kolektivních nebo certifikačních ochranných známek)** tak, aby místní komunity v tradičních oblastech pěstování mohly mít užitek z takových systémů, nad rámec chráněných produktů, pro **podporu udržitelného cestovního ruchu, tvorby většího počtu pracovních míst, přijetí komunitou a spravedlivé rozdělení zisků, při současném zachování místních kultur, znalostí a produktů.**

Rámeček 16. **Označení původu a zeměpisná označení nad rámec produktů**

Ženevský akt Lisabonské dohody o **označeních původu** a zeměpisných označeních (Ženevský akt) definuje označení původu jako „každé označení chráněné ve smluvní straně původu, sestávající z názvu zeměpisné oblasti nebo obsahující tento název nebo sestávající z jiného označení, o němž je známo, že odkazuje na tuto oblast, které slouží k označení určitého výrobku pocházejícího z této zeměpisné oblasti, jestliže jsou jakost nebo vlastnosti takového výrobku výlučně nebo převážně dány tímto zeměpisným prostředím, včetně přírodních a lidských činitelů, a které poskytlo tomuto výrobku jeho obecnou známost" a **zeměpisná označení** jako „každé označení chráněné ve smluvní straně původu, sestávající z názvu zeměpisné oblasti nebo obsahující tento název nebo sestávající z jiného názvu, o němž je známo, že odkazuje na tuto zeměpisnou oblast, které označuje výrobek pocházející z této zeměpisné oblasti, jestliže lze danou jakost, pověst nebo jinou vlastnost výrobku převážně přičítat jeho zeměpisnému původu." (WIPO Publication No. 239)

9
PRŮMYSL, INOVACE A INFRASTRUKTURY

Cíl 9: Průmysl, inovace a infrastruktury

Podcíle Agendy pro udržitelný rozvoj 2030

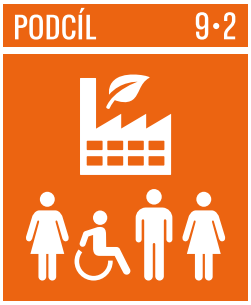

9.2 Podporovat inkluzivní a udržitelnou industrializaci

9.4 Zmodernizovat infrastrukturu a zdokonalit vybavení průmyslových podniků

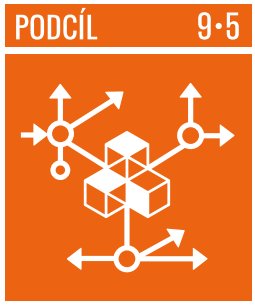

9.5 Posílit vědecký výzkum, zlepšit technologickou vybavenost průmyslových odvětví

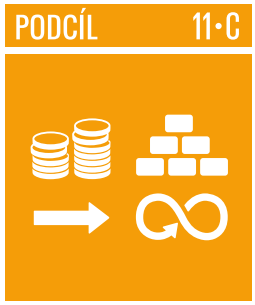

11.C Podporovat nejméně rozvinuté země

Klimatická opatření

Provozní doporučení UNGASS 2016

6D	7H	7I	7J	7K	7L

Konopí pro plasty a kompozitní materiály

Prokázalo se, že produkty z rostliny *konopí* bez psychoaktivních účinků mohou efektivně {Doporučení č. 1201} **nahradit syntetické materiály nebo materiály na bázi ropy,** jelikož dosahují high performance a jsou ekologicky šetrné. **Biokompozity** vyrobené z *konopných* vláken (polypropylen, polyethylen, polyester) jsou **rezistentní, odolné, nákladově efektivní** a z těchto důvodů již široce využívané komerčně (na nábytek, střešní šindele, bioplasty, odkládací panely za sedadly, automobilové dveřní panely atd.). Takový materiál je **klíčový pro budování odolných a ekologicky šetrných infrastruktur a odvětví.**

Konopí pro beton a barvy/laky

{Doporučení č. 0901} Úřady by měly **podpořit používání stavebních materiálů na bázi *konopí*** jako jsou např. „konopný beton („hempcrete") (beton vyrobený z *konopných* vláken) a oleje získávané lisováním semen (používané pro barvy/laky a těsnicí hmoty) a zvážit nákup z místních zdrojů pro **podpoření trhů „Nultá míle" nebo „Nultý kilometr" v oblasti výstavby a renovace infrastruktury.**

Konopí pro sekvestraci uhlíku

Jelikož *konopí* během svého růstu sekvestruje významné množství oxidu uhličitého, teritoriální rozložení těchto porostů může {Doporučení č. 0902} **pomoci stávajícím nenarušujícím geoinženýrským strategiím překonat nežádoucí dopady změny klimatu a podpořit klimatickou odolnost.**

10
SNÍŽENÍ NEROVNOSTÍ

Cíl 10: Snížení nerovností

Podcíle Agendy pro udržitelný rozvoj 2030

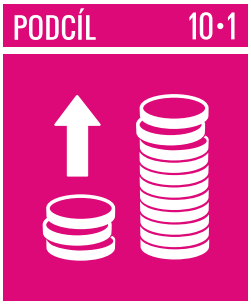

10.1 Dosáhnout a udržet růst příjmů

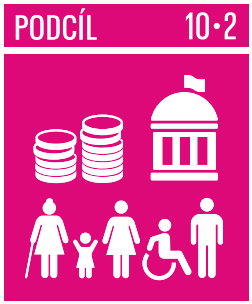

10.2 Posilovat a podporovat sociální, ekonomické a politické začleňování

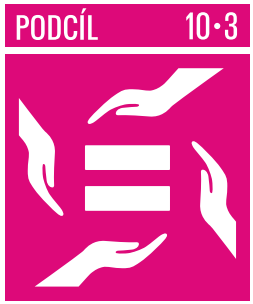

10.3 Zajistit rovné příležitosti a snížit nerovnosti

16.B Podporovat a prosazovat nediskriminační zákony a politiku udržitelného rozvoje.

Provozní doporučení UNGASS 2016

1D	3B	3D	4A	4B	4H	4I	5U	5V	5X	5Y	6A
6D	7B	7H	7I	7J	7K	7L					

Rámeček 17. Odstranění diskriminačních zákonů

V roce 2019 zástupci Společného programu OSN pro HIV/AIDS vyhlásili, že „zákony – jako například zákony o […] užívání nebo držení drog pro osobní potřebu […] – mohou diskriminovat kriminalizací chování nebo identity. […] Státy mají morální a zákonnou povinnost—v souladu s Všeobecnou deklarací lidských práv, mezinárodními smlouvami na ochranu lidských práv, Agendou pro udržitelný rozvoj 2030 a dalšími mezinárodními závazky—odstranit diskriminační zákony a schválit zákony na ochranu osob před diskriminací". (UNAIDS, Changing laws that discriminate (Změna diskriminačních zákonů)). V témže roce vyzvali k „ochraně a prosazování lidských práv osob, které užívají drogy, prostřednictvím důstojného zacházení s nimi, poskytování rovného přístupu ke zdravotním a sociálním službám a dekriminalizace užívání/konzumace a držení, nákupu a pěstování drog pro osobní potřebu. […] Tam, kde drogy zůstávají nezákonné, přijměte a reformujte zákony k zajištění toho, aby osoby užívající drogy měly přístup k soudnímu systému (včetně právních služeb) a nečelily trestním nebo donucovacím sankcím v případě osobní potřeby a aby policejní opatření vyzývala osoby, aby se dobrovolně obracely na zdravotní služby a služby snižování rizik a škod (harm reduction). Zajistěte, aby na trestné činy související s drogami byla uplatňována zásada přiměřenosti a zaveďte alternativy v rámci systému veřejného zdraví k trestům odnětí svobody, správním trestům a jiným formám nápravných opatření." (UNAIDS, Health, rights and drugs (Zdraví, práva a drogy))

Prohibice je neslučitelná s cílem 10

Cíl 10 není možné plnit, pokud užívání, držení *konopí* (a jiných drog) a další související aktivity budou nadále řešeny trestněprávním systémem a pokud uživatelé, držitelé nebo jiné dotčené obyvatelstvo bude nadále kriminalizováno, stigmatizováno a připravováno o svá práva. Z toho důvodu {Doporučení č. 1601} **ukončete kriminalizování držení a konzumace *konopí* a *konopných* derivátů.**

Ukončení existence „drogových soudů" a systémů justice *sui generis*

{Doporučení č. 1001} **„Drogové soudy" a jiné časově úsporné systémy justice *sui generis*,** založené na výjimečnosti, neodůvodněné judicializaci a opětovně potvrzující, že trestní justice je ústřední v reakci veřejné politiky na rizika související se zdravím, **musí být zrušeny.**

Rovnost příležitostí: vyvarování se překážek vstupu do legálního odvětví

Udržitelné *konopné* politiky by měly mít v sobě zakotvenu rovnost příležitostí a nediskriminaci.

{Doporučení č. 1002} **Pro komunity v minulosti zapojené do nezákonných činností souvisejících s *konopím* nesmějí existovat žádné překážky vstupu do legálního odvětví (finanční, administrativní, technické či jakékoli jiné).**

Amnestie, rehabilitace, náprava a odškodnění

{Doporučení č. 1003} **Obyvatelům postiženým** porušováním lidských práv způsobený prohibičními politikami **musí být přiznáno plné právo na nápravu a odškodnění,** prostřednictvím programů pro rovnost a inkluzivnost na zákonem regulovaných trzích s *konopím* (viz cíle 1 a 8) a prostřednictvím amnestie a/nebo definitivního výmazu nespravedlivých odsouzení a záznamů v trestním rejstříku (viz cíl 16).

Během přechodných období {Doporučení č. 1004} **přístup na zákonem regulované trhy nesmí být omezen pro osoby odsouzené v minulosti za trestné činy související s drogami.**

Reformy by mohly být urychleny navržením {Doporučení č. 1005} **programů vzdělávání a školení pro osoby uvězněné za trestné činy související s *konopím*, a to na bázi dobrovolnosti, s cílem urychlit a podpořit jejich reintegraci.**

Rámeček 18. Důraz na právo na odškodnění

Mezi pěti principy, tj. restituce, kompenzace, rehabilitace, satisfakce a garance neopakování, zakotvenými v Základních principech a směrnicích k právu na opravné prostředky a odškodnění obětí hrubých porušení mezinárodního práva lidských práv z roku 2005 (A/RES/60/147) by mělo být uvedeno, že „restituce by měly, kdykoli je to možné, obnovit původní situaci oběti před tím, než došlo k hrubému porušení mezinárodního práva lidských práv […]. Restituce zahrnují dle potřeby: obnovení svobody, požívání lidských práv, identity, rodinného života a občanství, návrat do místa bydliště, obnovení zaměstnání a navrácení majetku"

Viz také Rámeček 28.

Monitorování rasismu a diskriminace v konopných politikách

Převážná většina těch, kteří byli obviněni z trestných činů v souvislosti s *konopím* či za ně odsouzeni, jsou příslušníci etnických menšin, migranti, cizí státní příslušníci, žadatelé o azyl nebo osoby v nestandardní situaci, domorodé a původní obyvatelstvo, osoby LBGTQI+, sociálně marginalizované osoby a mladí lidé. Reformy *konopné* politiky potřebují {Doporučení č. 1006} **mechanismy zacílené na tyto skupiny a je třeba monitorovat dopad provedených reforem na tyto skupiny obyvatelstva.**

Rámeček 19. Žít bez rasové diskriminace je lidské právo

V Durbanské deklaraci a Akčním programu proti rasismu, rasové diskriminaci, xenofobii a s nimi spojené intoleranci (A/CONF.189/12) mezinárodní komunita uznala (kromě jiného), „že příslušníci určitých skupin a odlišné kulturní identity čelí překážkám plynoucím ze složitého vzájemného působení etnických, náboženských a dalších faktorů, jakož i jejich tradic a zvyků, a [vyzvala] členské státy, aby zajistily, že opatření, politiky a programy, jejichž cílem je vymýcení rasismu, rasové diskriminace, xenofobie a s nimi spojené intolerance, řeší překážky vytvořené tímto vzájemným působením faktorů."

„Smluvní státy [Mezinárodní úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace] odsuzují rasovou diskriminaci a zavazují se provádět bez prodlení a všemi vhodnými způsoby politiku směřující k odstranění rasové diskriminace ve všech jejích formách" (A/RES/2106(XX))

Konopné společenské kluby: průkopnická sociální inovace

Neexistence regulace *konopí* vytvořila prostor pro vznik místních sociálních inovací, vedoucích k novým, avantgardním formám tradičních či *de facto* seberegulovaných modelů produkce a dodávek *konopných* produktů, zaplňujících tuto regulatorní mezeru.

Nejlepším příkladem sociálních inovací v této oblasti jsou takzvané *konopné* společenské kluby (nezisková shromáždění pěstitelů a uživatelů v rámci systému uzavřené smyčky samozásobení). Vznikly v několika jurisdikcích, opírají se o obhajobu práva na soukromí a svobodu sdružování. Výzkum ukázal pozitivní sociální a zdravotní výsledky pro uživatele z řad členů *konopných* klubů, jakož i pro okolní prostředí.

{Doporučení č. 1007} **Je třeba podporovat všechny iniciativy v oblasti místních sociálních inovací konopné politiky typu bottom-up a** {Doporučení č. 1008} **právně zakotvit konopné společenské kluby.** Rovněž by mohly sloužit za příklad pro ostatní oblasti ekonomiky.

Cesta k multimodálnímu modelu regulace: začlenění sociálních inovací do *konopných* politik

Za účelem uspokojení nejrůznějších druhů poptávky, řešení složitých otázek, které jsou v sázce, a zvýšení pozitivních sociálních, ekonomických a environmentálních dopadů je třeba regulovat celou řadu nejrůznějších modalit pro produkci, dodávky a přístup.

Je třeba usilovat o specifický model přístupu ke *konopí* pro léčebné použití, oddělený od trhu s *konopím* pro užívání dospělými za účelem zisku – aniž by tím byla dotčena svoboda pacientů zvolit si druh a modalitu léčby. **Multimodální regulace je nezbytná,** jelikož hrozí, že poptávka po rekreačním užívání zdolá model monomodální regulace.

Dál pak, {Doporučení č. 1009} **domácí pěstování pro vlastní potřebu je základním právem, které nemůže být zakázáno, ani nadmíru omezováno.**

{Doporučení č. 1010} **Právní předpisy by měly považovat následujících šest možností zákonného přístupu za základní pro každou zdravou a udržitelnou *konopnou* politiku: (a) již existující systém farmakoterapie, (b) již existující systém léčby fytofarmaky (nebo případně tradičními přípravky), (c) specifická ustanovení umožňující samopěstování, (d) specifická ustanovení umožňující kolektivní systémy neusilující o zisk, (e) komerční odvětví pro užívání dospělými, a (f) již existující předpisy pro potraviny, kosmetiku a jiné průmyslové produkty.**

11
UDRŽITELNÁ MĚSTA A KOMUNITY

Cíl 11: Udržitelná města a komunity

Podcíle Agendy pro udržitelný rozvoj 2030

11.4 Záchranu světového kulturního a přírodního dědictví

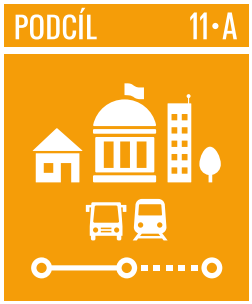

11.A Podporovat pozitivní ekonomické, sociální a environmentální vazby

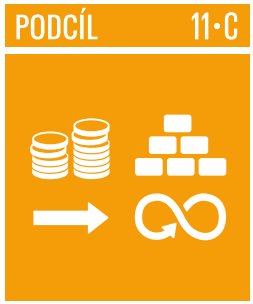

11.C Podporovat nejméně rozvinuté země

Provozní doporučení UNGASS 2016

3B	3D	4A	4D	4I	6A	7H	7I	7K	7L

Ano, váš místní dealer marihuany má určité dovednosti a všeobecné znalosti

Právní předpisy o *konopí* poskytují příležitost k podpoře (legální) zaměstnanosti prostřednictvím výrobních a distribučních řetězců na místní úrovni, se zaměřením na osoby již zapojené do těchto aktivit neoficiálně, a/nebo s minulostí nenásilných trestných činů v souvislosti s *konopím*. {Doporučení č. 1101} **Politiky by měly podporovat místní integraci a začlenění, s využitím všeobecných dovedností, znalostí a schopností.**

Usnadnění přechodu pro tradiční oblasti produkce nebo maloobchodního prodeje

{Doporučení č. 1102} **Předpisy by měly usnadnit konkrétním regionům nebo čtvrtím (kde historicky existovalo nejen pěstování, ale také maloobchodní distribuce) přechod do zákonné sféry,** což může vést k většímu rozvoji, příjmu a zaměstnanosti těchto stigmatizovaných nebo zbídačených oblastí.

Zeměpisná označení a označení původu na ochranu kulturního a přírodního dědictví

Široké spektrum pobídek pro místní legální trhy s *konopím*, které posilují postavení komunit (jak již bylo uvedeno u předcházejících cílů) je klíčové pro ochranu kulturního a přírodního dědictví tradičních venkovských regionů produkujících *konopí*. Kromě toho {Doporučení č. 1103} **reformy *konopných* politik spolu s rozvojem kolektivní ochrany duševního vlastnictví** (zeměpisných označení, označení původu, nebo jiné modely *sui generis*) **pro tradiční nebo řemeslné konopné produkty mají potenciál poskytnout právní podporu a ochranu kulturního i přírodního dědictví.** Vždy by měly být pečlivě zdokumentovány tradiční znalosti *konopí* za účelem ochrany práv a vlastnictví komunit.

Rámeček 20. **Rizika tradičních znalostí**

Podle Světové organizace duševního vlastnictví „se duševním vlastnictvím rozumí výtvory duševní činnosti jako např. vynálezy, vzory, literární a umělecká díla, výkony, odrůdy rostlin a názvy, značky a symboly. V posledních letech domorodé obyvatelstvo, místní komunity a vlády – především v rozvojových zemích – požadují ochranu duševního vlastnictví pro tradiční formy tvořivosti a inovace, které jsou v rámci konvenčního systému ochrany duševního vlastnictví všeobecně považovány za veřejnou doménu, a tak jsou zdarma k dispozici všem k užívání. Domorodé obyvatelstvo, místní komunity a mnohé státy odmítají status „veřejné domény" tradičních znalostí a tradičních kulturních projevů a tvrdí, že toto je vydává všanc nežádoucí zpronevěře nebo zneužívání." (WIPO Publication No. 933)

12
ODPOVĚDNÁ SPOTŘEBA A VÝROBA

Cíl 12: Odpovědná spotřeba a výroba

Podcíle Agendy pro udržitelný rozvoj 2030

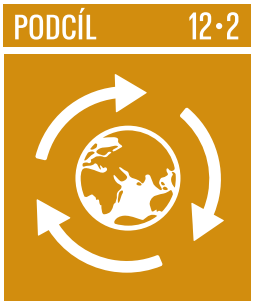

12.2 Dosáhnout udržitelného hospodaření

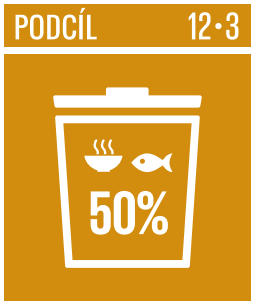

12.3 Snížit v přepočtu na hlavu na polovinu globální plýtvání potravinami

12.5 Snížit produkci odpadů

12.A Podporovat rozvojové země, aby posílily své vědecké a technologické kapacity, a přešly tak k udržitelnějšímu způsobu výroby a spotřeby

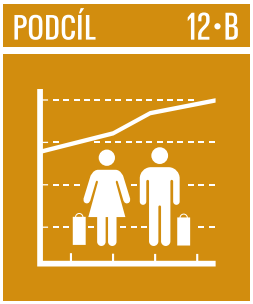

12.B Zavést nástroje pro sledování dopadů udržitelného rozvoje na cestovní ruch

Klimatická opatření

Provozní doporučení UNGASS 2016

1I	1O	6D

Pěstování v městských oblastech jako páka pro zelenější města

K poslední události v oblasti *konopných* trhů podléhajících prohibici se řadí, v zemích s nejvýznamnější mírou užívání, vznik drobných městských a příměstských farmářů věnujících se individuální nebo kolektivní samoprodukci.

{Doporučení č. 1104} Toto městské a příměstské pěstování by mělo být považováno za příležitost **podpořit zelenější města** a mohlo by napomoci k **navázání udržitelných vztahů mezi městskými sídly a venkovskými oblastmi.** Může být nástrojem k usnadnění **oběhové ekonomiky** a k posílení postavení komunity s praktickými modely zachování etnosféry a udržitelnými zemědělskými postupy, například při využívání odpadů nebo diverzifikaci směrem k nepsychoaktivním derivátům.

Produkty z technického konopí jako alternativa zelených materiálů

Téměř všechny produkty, vedlejší produkty a odpady z rostliny *konopí setého* mohou být znovu používány nebo recyklovány a jsou biologicky rozložitelné. {Doporučení č. 1201} **Alternativa, kterou technické konopí (konopí pro účely nesouvisející s psychoaktivními účinky) představuje pro papír, plasty, biopalivy, stavební materiály a oděvy, by měla být zohledněna při vypracování strategií k řízení využívání odpadů, fosilních paliv a jiných neobnovitelných zdrojů a jejich snižování.**

Směřování k modelu od výrobce ke spotřebiteli

Konopí seté se nyní již pěstuje a používá ve všech zemích světa. {Doporučení č. 1104} **Místní dodavatelské modely od výrobce ke spotřebiteli s nízkou uhlíkovou stopou je snadné zavádět a je třeba je upřednostňovat.**

Nový pohled na zemědělství s technickým konopím

{Doporučení č. 1202} Pěstování konopí bez psychoaktivních účinků („technického *konopí*") je skvělou možností, jak přispět ke zvyšování přidané hodnoty a produktivity odvětví zemědělství. Například částečné **nahrazení bavlníkových polí *konopím* bez psychoaktivních účinků může zvýšit produktivitu, a přitom drasticky snížit spotřebu vody pro zavlažování.** Vysoká produkce *konopné* biomasy má mnoho výhod pro zvyšování účinnosti a příjmu při současném snižování nákladů pro farmáře (sekvestrace uhlíku, hubení plevelů, ale také recyklace odpadů a nadprodukce). Nadbytky rostlinné biomasy mohou být proměněny v biouhel využívaný k hnojení půd, jako bioplasty nebo biopalivo.

Směřování k odpovědnému užívání *konopných* produktů

Dalším typem odpovědné konzumace, zahrnující užívání *konopných* derivátů, souvisí s cíli 3 a 4. **Mezinárodní spolupráce by měla být zintenzivněna za účelem výměny osvědčených postupů a školení v odvětví sociální a zdravotní péče v rámci vzdělávání založeného na důkazech a racionálního vzdělávání v oblasti užívání *konopných* produktů a s tím souvisejících rizik** – a za účelem nasměrování osob užívajících *konopí* ke vzorcům udržitelné spotřeby, zaměřeným na snížení možných rizik a posílení informované volby spotřebitele.

13
OPATŘENÍ V OBLASTI ZMĚNY KLIMATU

Cíl 13: Opatření v oblasti změny klimatu

Podcíle Agendy pro udržitelný rozvoj 2030

1 Vymýtit chudobu

2 Vymýtit hlad

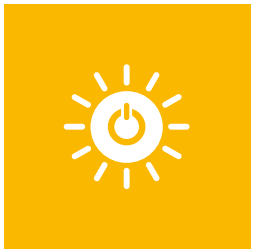

7 Cenově dostupná a čistá energie

8 Důstojná práce a ekonomický růst

9 Průmysl, inovacea infrastruktury

11 Udržitelná města a komunity

12 Odpovědná spotřeba a výroba

15 Ekosystémy a život na zemi

17 Partnerství pro cíle

Provozní doporučení UNGASS 2016

4I 7G

Průřezové přínosy ke globálním opatřením v oblasti klimatu

Ačkoli neexistuje žádný konkrétní podcíl cíle 13, s nímž by přímo souviselo konopí, tato sada nástrojů uvádí celou řadu příležitostí pro tuto rostlinu a její politiky představujících důležitou páku pro opatření v oblasti klimatu v kontextu Agendy pro udržitelný rozvoj 2030 a především pro cíle 1, 2, 7, 8, 9, 11, 12, 15 a 17.

Ačkoli tato rostlina nezapadá do podcílů Agendy, odpovídá na všeobecný „požadavek urychlit opatření v oblasti klimatu u všech cílů" a s tím související mandát „ochránit planetu před poškozením, včetně udržitelné spotřeby a výroby, udržitelného hospodaření s přírodními zdroji a podnikání urgentních kroků v oblasti klimatické změny s cílem podpořit potřeby současné generace i budoucích generací" (A/RES/70/1).

Rámeček 21. **Klimatická nouze**

Generální tajemník OSN, Antonio Guterres, v březnu 2020 prohlásil: „Již nemáme moc času na to, abychom odvrátili nejhorší dopady narušení klimatu a ochránili naše společnosti před dopady, které nevyhnutelně […] Vyzývám všechny – od vlád, přes občanskou společnost a podnikatelské lídry až po jednotlivé občany – aby věnovali pozornost těmto faktům a podnikli urgentní opatření k zastavení nejhorších účinků změny klimatu" (Světová meteorologická organizace (WMO), WMO Publication No. 1248)

Směřování k funkčním etnobotanickým vztahům mezi druhem *Homo sapiens a konopím setým (Cannabis sativa)*

Povahu vztahů a interakcí mezi druhem *Homo sapiens a konopím setým*, z pohledu etnobotaniky, je nutné zlepšit za účelem participace na budování zelené a odolné společnosti v každé jednotlivé zemi. Mnoho poznatků prezentovaných v této zprávě ukazuje, že rostlina *konopí* a udržitelné reformy politiky poskytují sadu nástrojů přispívajících ke zmírnění změny klimatu a k řešení jejích dopadů. Konopí a konopné politiky možná nestojí v centru mnohostranných opatření v oblasti změny klimatu, přesto se tvrdí, že jsou faktorem ovlivňujícím řadu výsledků souvisejících s klimatem: pozitivně v případě využití potenciálu této rostliny (např. využití rostliny pro řadu účelů nepsychoaktivního technického konopí nebo pro produkci zelené energie…) nebo negativně v případě neúspěšných politik (např. odlesnění způsobené nelegálním pěstováním organizovaným zločineckými skupinami, zvýšení spotřeby energie z důvodu neregulovaného vnitřního pěstování…).

Konopí, lidé s ním spojení a *konopné* politiky možná nezachrání svět. Přesto si zaslouží sehrát roli při proměně naší planety a jejích obyvatel k lepšímu.

Rámeček 22. **Soulad s „Matkou Zemí"**

V roce 2018 Valné shromáždění OSN prohlásilo, že „rolníci [osoba, jež je zapojena, sama nebo ve spojení s dalšími nebo jako komunita, do drobné zemědělské produkce pro vlastní potřebu a/nebo na trh, a jež se významně spoléhá, i když ne nezbytně výlučně, na práci rodiny nebo domácnosti a jiné nemonetizované způsoby organizace práce, a jež má zvláštní závislost a vztah k půdě] a jiní lidé pracující ve venkovských oblastech by měli být podporováni ve svém úsilí prosazovat a provádět udržitelné postupy v rámci zemědělské produkce, které podporují přírodu a jsou v souladu s přírodou, rovněž nazývanou Matka Země v řadě zemí a regionů, včetně respektování biologické a přirozené schopnosti ekosystémů přizpůsobovat se a regenerovat prostřednictvím přirozených procesů a cyklů" (A/RES/73/165)

15
EKOSYSTÉMY A ŽIVOT NA ZEMI

Cíl 15: Ekosystémy a život na zemi

Podcíle Agendy pro udržitelný rozvoj 2030

Klimatická opatření

15.1 Zajistit ochranu, obnovu a udržitelné využívání suchozemských a vnitrozemských sladkovodních ekosystémů

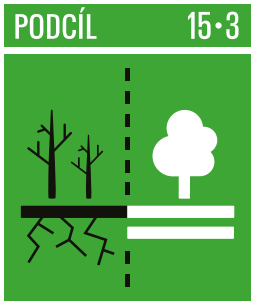

15.3 Bojovat proti rozšiřování pouští

15.4 Zajistit zachování horských ekosystémů

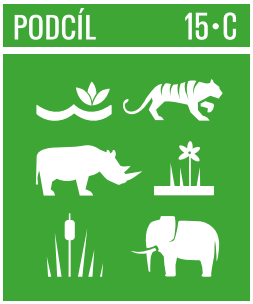

15.C Zvýšit mezinárodní podporu boji proti pytlačení a pašování chráněných druhů

Provozní doporučení UNGASS 2016

3A	3D	4A	4H	4I	6D	7G

Když represe donutily farmáře pěstovat v odlehlých zranitelných ekosystémech

Represe proti nezákonnému pěstování vytlačily farmáře a donutily je pěstovat *konopí* ve více chráněných, ale také odlehlejších (a biologicky zranitelnějších) oblastech jako jsou např. lesy nebo hory. **Právní předpisy *konopné* politiky snižují pravděpodobnost toho, že dojde ke zhoršení zranitelných ekosystémů neregulovaným pěstováním plodin.**

Nezákonný trh nebude dodržovat správné environmentální postupy

Je nepravděpodobné, že by zločinecké organizace zapojené do nezákonného obchodování s konopím ve svých strategiích zohledňovaly environmentální výstupy. Nicméně právní předpisy a standardy tak činí a rovněž by měly **vytvořit rámec pro legální pěstitele *konopí*** {Doporučení č. 1501} **k vypracování environmentálně šetrných postupů a strategií.**

Směrem k pěstování více plodin, včetně *konopí*

Konopí se nejlépe pěstuje s celou škálou dalších rostlin, což posiluje biologickou rozmanitost a zlepšuje šance kvetoucího *konopí* stát se zdrojem pylu pro včely pídící se po potravě. {Doporučení č. 1502} **Zemědělské politiky a programy by měly podporovat diverzifikaci plodin nejen v rámci rodu *Cannabis*, ale také pomocí jiných plodin.**

Pěstování *konopí* za účelem fytoremediace kontaminované půdy a vody

Četné předběžné studie naznačují, že {Doporučení č. 1503} **je třeba podporovat výzkum a vývoj potenciálu rostlin konopí pro fytoremediaci a fytoextrakci kontaminované půdy a vody.**

Technické *konopí* mělo být legální celosvětově již od roku 1961

Aby bylo plně využito potenciálu *konopí* bez psychoaktivních účinků pro životní prostředí, **měly by se všechny vlády** {Doporučení č. 1504} **spoléhat na úplnou výjimku, na základě účelu, z Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1961 všech „průmyslových účelů rostliny *konopí*"** namísto problematického výkladu výjimky na základě částí rostliny (tj. striktně „vláken a semena").

Upřednostňování farmářů věnujících se venkovskému, řemeslnému, drobnému, komunitou vedenému a tradičnímu hospodaření

{Doporučení č. 1505} **Modely venkovské, řemeslné, maloobjemové, komunitou vedené tradiční produkce *konopí* by měly být upřednostňovány před monokulturami** a podporovány prostřednictvím uznání ochrany duševního vlastnictví (viz cíl 11) za účelem zvyšování životaschopnosti trhu, rozvoje hospodářství na venkově a mimo jiné environmentálního zdraví. {Doporučení č. 1501} **Předpisy a standardy by měly zahrnovat správné environmentální postupy a podporovat ekologické pěstování.**

Práva farmářů a rolníků na biologickou rozmanitost

V souladu s celosvětovým rámcem OSN pro biologickou rozmanitost po roce 2020 a Vizí pro biologickou rozmanitost do roku 2050 by na *konopí* a jeho genetické zdroje měly být uplatňovány politiky, které zajišťují spravedlivý a rovnocenný přístup a sdílení přínosů, včetně nepeněžních přínosů pro všechny, a to mezinárodně.

Aby bylo ochráněno a uchováno genetické dědictví a prosperující biologická rozmanitost rostliny konopí, kterou uchovávaly, šlechtily a zajišťovaly generace farmářů, rolníků, domorodých obyvatel a venkovských komunit, {Doporučení č. 1506} **politiky musí umožňovat kontinuitu tím, že budou plně přiznávat rolníkům pěstujícím *konopí* práva farmářů obsažená v Mezinárodní smlouvě o rostlinných genetických zdrojích pro výživu a zemědělství, vedle veškerých výsad šlechtitelů.**

U *konopí*, stejně jako u jiných plodin, {Doporučení č. 1507} **digitální informace o sekvencích genetického materiálu (data o genetickém sekvenování) musí být považovány za nedílnou součást semen,** a nikoli za paralelní, odlišný předmět regulace. Práva farmářů a rolníků se musí vztahovat stejným způsobem na digitální informace o sekvencích genetického materiálu jako na semena.

Rámeček 23. Spravedlivé a nestranné sdílení přínosů rostlinných zdrojů je lidské právo

V článku 9 Mezinárodní smlouvy o rostlinných genetických zdrojích pro výživu a zemědělství smluvní strany „uznávají nesmírný současný a budoucí přínos místních a původních společenství a zemědělců všech oblastí světa, zejména v centrech původu plodin a jejich rozmanitosti pro uchování a rozvoj rostlinných genetických zdrojů." Vlády „souhlasí, že za uplatňování práv zemědělců […] nesou zodpovědnost vlády států" a že by měly „přijmout opatření na ochranu a podporu práv zemědělců, včetně: (a) ochrany tradičních znalostí týkajících se rostlinných genetických zdrojů pro výživu a zemědělství; (b) práva na spravedlivý podíl z přínosů vyplývajících z využívání rostlinných genetických zdrojů pro výživu a zemědělství; a (c) práva účastnit se rozhodování na národní úrovni v záležitostech vztahujících se k uchovávání a trvale udržitelnému využívání rostlinných genetických zdrojů pro výživu a zemědělství", a zároveň znovu potvrzují „práva zemědělců ve smyslu uchovávání, využívání, směny a prodeje vlastního osiva/množitelského materiálu".

V Úmluvě o biologické rozmanitosti se státy zavázaly zajistit „podmínky potřebné pro slučitelnost stávajícího využívání biodiverzity s její ochranou a trvale udržitelným využíváním jejích složek" a „respektovat, chránit a udržovat poznatky, inovace a postupy domorodých a místních společenství ztělesňujících tradiční životní styl vhodný pro ochranu a trvale udržitelné užívání biodiverzity a podporovat jejich širší využívání se souhlasem a zapojením vlastníků takových poznatků, inovací a postupů a zasadí se o spravedlivé rozdělení zisku vyplývajícího z využívání takových poznatků, inovací a postupů" (Úmluva o biologické rozmanitosti, článek 8).

Nagojský protokol o přístupu ke genetickým zdrojům a spravedlivém a rovnocenném rozdělení přínosů plynoucích z jejich využívání (Nagojský protokol) poskytuje rámec pomáhající zajistit, že nebude nikdo opomenut.

Syntetická biologie, geneticky modifikované organismy a dysbiosyntetické fytokanabinoidy

Jelikož překotně vznikají nové biotechnologie (např. syntetická biologie, nové editace genů rostlin *konopí* a získávání fytokanabinoidů prostřednictvím geneticky modifikovaných živých organismů atd.) {Doporučení č. 1508}, veřejné politiky musí **vždy dávat přednost používání přírodního, needitovaného genetického materiálu a přírodních organismů** a postupovat s krajní obezřetností, v souladu s kritérii Konference smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti (cbd.int/cop), jakož i s doporučeními Konference OSN o obchodu a rozvoji (UNCTAD/DITC/TED/INF/2019/12).

Uplatňování zásad pro BioTrade v ekonomice konopí setého a technického konopí

{Doporučení č. 1509} **Veškeré *konopné* politiky (včetně politiky technického *konopí*) by měly dodržovat zásady a kritéria tzv. BioTrade** (a příručky Konference OSN o obchodu a rozvoji s názvem *„BioTrade and Access and Benefit Sharing: from concept to practice, a handbook for policymakers and regulators" (BioTrade a přístup a sdílení přínosů: od konceptu k praxi, příručka pro politické činitele a regulátory).*

Rámeček 24. **BioTrade v praxi**

Podle Konference OSN o obchodu a rozvoji „BioTrade zahrnuje shromažďování, produkci, transformaci a komercializaci zboží a služeb odvozených z původní biologické rozmanitosti (druhů a ekosystémů) na základě environmentálních, sociálních a ekonomických kritérií udržitelnosti […] Základní předpoklad BioTrade je skutečnost, že produkty založené na biologické rozmanitosti — jsou-li získány a vyprodukovány s ohledem na zásady rovnosti, spravedlnosti a udržitelnosti — mohou rovněž zajistit významný zdroj místní obživy, respekt k tradičním postupům a hodnotám a ochranu a udržitelné využívání biologické rozmanitosti." (BioTrade and Access and Benefit Sharing: From concept to practice. A handbook for policymakers and regulators (BioTrade a přístup a sdílení přínosů: od konceptu k praxi, příručka pro politické činitele a regulátory), UNCTAD/DITC/TED/2017/6)

Protože „ne všechno komerční využívání biologických zdrojů je udržitelné," Konference OSN o obchodu a rozvoji přijala 7 zásad pro BioTrade (ochrana biologické rozmanitosti; udržitelné využívání biologické rozmanitosti; čestné a spravedlivé sdílení přínosů odvozených z využívání biologické rozmanitosti; socioekonomická udržitelnost (řízení výroby, trhu a finanční řízení); soulad s národními a mezinárodními předpisy; respektování práv aktérů zapojených do aktivit BioTrade; jasná držba půdy, využívání přírodních zdrojů a znalostí a přístupu k nim), z nichž každá je dále rozdělena do konkrétních kritérií, která mají zúčastněné subjekty a soukromý sektor plnit (UNCTAD/DITC/TED/2007/4)

16
MÍR, SPRAVEDLNOST, LIDSKÁ PRÁVA A SILNÉ INSTITUCE

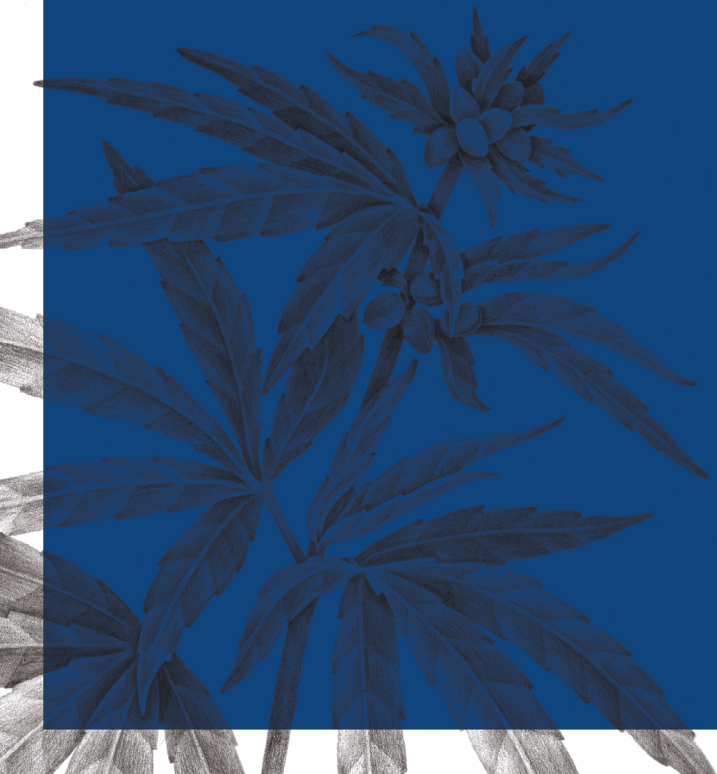

Cíl 16: Mír, spravedlnost, lidská práva a silné instituce

Podcíle Agendy pro udržitelný rozvoj 2030

16.1 Výrazně snížit všechny formy násilí

16.2 Skoncovat se zneužíváním, vykořisťováním a obchodem s lidmi

16.3 Podporovat svrchovanost práva na národní i mezinárodní úrovni

16.4 Snížit pohyb nezákonných finančních prostředků a zbraní

16.5 Omezit korupci a úplatkářství

16.6 Účinné, odpovědné a transparentní instituce

16.10 Zajistit veřejnosti přístup k informacím a ochranu základních svobod

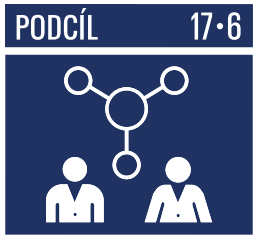

17.6 Rovná práva na hospodářské zdroje, vlastnictví majetku a finanční služby.

17.13 Posílit globální makroekonomickou stabilitu

17.16 Posílit globální partnerství pro udržitelný rozvoj

Provozní doporučení UNGASS 2016

3A	3B	3C	3D	3E	3G	3I	3J	3K	3L	3M	3O
3P	3Q	3R	3S	3T	4A	4B	4C	4D	4E	4F	4G
4H	4I	4J	4K	4L	4M	4N	4O	5B	5P	5R	5U
5V	5X	5Y	6A	6B	6C	6D	6E	7A	7H	7L	OP. PARA. 9

Prohibice versus lidé

Konopné politiky založené na prohibici (podobně jako každá prohibiční politika) masivně omezují kulturní, sociální, ekonomická, občanská, politická práva celých společenství, a především pak narušují lidskou důstojnost osob užívajících *konopí*. Během prvních dvou desetiletí 21. století některé nejvyšší a ústavní soudy (např. v Argentině, Kolumbii, Gruzii, Itálii, Mexiku, Jihoafrické republice) dospěly k podobným závěrům: **prohibice užívání dospělými pro osobní potřebu (a samopěstování) *konopí* porušuje základní právo na soukromí a na svobodný rozvoj osobnosti.** {Doporučení č. 1601} **Veškeré osobní a drobné, nenásilné aktivity související s *konopím* by měly být dejudicializovány (tj. nejen nekriminalizovány, ale zcela vyjmuty z působnosti trestního práva).**

Rámeček 25. Kriminalizace je porušením lidských práv

V roce 2009 zvláštní zpravodaj OSN pro otázky mučení a jiného krutého, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání, Manfred Nowak, shledal, že „řada lidských práv byla postižena tím, jak jsou v současné době formulovány protidrogové politiky, a to na mezinárodní i národní úrovni. Toto obzvláště platí pro oba konce „drogového kontinua", pro něž je společný hlavní nápor zátěže současných protidrogových politik: pro výrobní stránku, protože ti, kteří rostliny pěstují, dříve produkovali narkotika, na nich závisí, pokud jde o jejich živobytí; a spotřební stránku […], protože čelí výrazně vyššímu riziku diskriminace, kriminalizace a v konečném důsledku toho, že padnou za oběť rozsáhlému porušování lidských práv" (A/HRC/10/44)

V roce 2019 se Výbor výkonných ředitelů OSN pro koordinaci, tvořený vedoucími představiteli 31 agentur OSN, zavázal zintenzivnit společné úsilí a vzájemnou podporu za účelem „prosazování alternativ k odsouzení a trestu v patřičných případech, včetně **dekriminalizace držení drog pro osobní potřebu** a prosazování zásady přiměřenosti" a vyzdvihl, že „mnohostranná povaha problému [protidrogové politiky] vyžaduje komplexní přístup zahrnující úsilí složek činných v trestním řízení zajišťující bezpečí osob a **úsilí podporující zdraví, lidská práva, včetně rovnosti a nediskriminace** a udržitelného rozvoje" (CEB/2018/2)

Demilitarizace prosazování protidrogové politiky, školení policie v oblasti standardů lidských práv

„Omezení dodávek" *konopí* se téměř výlučně zaměřilo na celní, policejní nebo dokonce vojenské operace, zapojení do začarovaného kruhu, který podněcuje násilí mezi zločineckými skupinami a jehož změna eskaluje brutalitu složek činných v trestním řízení a veřejných činitelů.

{Doporučení č. 1602} **Veřejný prostor a instituce musí být demilitarizovány. Složky policie a veřejné bezpečnosti je nutné vzdělávat k tomu, aby se etika a zásady lidských práv staly součástí jejich každodenní praxe.**

Celkové omezení násilí ve společnosti je prioritou, jež musí být začleněna do reforem *konopné* politiky, jako cíl a jako parametr. {Doporučení č. 1603} **Právní předpisy se musí vyvarovat uvalování přehnaně zatěžujících bezpečnostních požadavků na *konopné* operátory,** které představují riziko militarizace legálního odvětví a v minulosti podněcovaly násilí.

Rámeček 26. Prohibice je porušením lidských práv

V roce 2009 zvláštní zpravodaj OSN Manfred Nowak rovněž vyjádřil názor, že „mezinárodní systém protidrogové kontroly se vyvíjí prakticky odděleně od aparátu pro lidská práva OSN" (A/HRC/10/44)

V roce 2010 zvláštní zpravodaj OSN pro právo každého pro požívání nejvyšší dosažitelné úrovně fyzického a duševního zdraví, Anand Grover, měl za to, že „současný mezinárodní systém protidrogové kontroly se soustřeďuje na vybudování světa bez drog, téměř výlučně prostřednictvím uplatňování politik vymáhání zákona a trestních sankcí. Hromadící se důkazy nicméně naznačují, že tento přístup se neosvědčuje, zejména proto, že nebere na vědomí skutečnosti v oblasti užívání drog a drogové závislosti. Zatímco drogy mohou mít velice škodlivý účinek na životy jedinců i společnosti, tento nadměrně represivní režim nedosahuje svých deklarovaných cílů v oblasti veřejného zdraví a vede k nesčetným případům porušování lidských práv" (A/65/255)

Právní stát, přiměřenost trestu a právo na nápravu a odškodnění

Protidrogové politiky se vyvíjejí, přičemž nyní dosahují úrovně, kdy v některých částech světa se staly normálními strach, mučení a kruté, nelidské nebo ponižující zacházení, svévolné zadržování a používání smrtící síly nebo svévolné popravy. Ty jsou symbolem selhání vlád při řešení nezákonného obchodování s drogami při současném respektování právního státu.

{Doporučení č. 1604} **Politiky musí přejít od režimu výjimečnosti a musí být plně uplatňována přiměřenost trestních a správních sankcí. Právní stát musí zvítězit**.

{Doporučení č. 1003 a č. 0113} **Společně se všemi reformami politiky by měla být zavedena právní opatření založená na vyšetřování, pravdě a spravedlnosti; základní právo na nápravu a odškodnění musí být plně přiznáváno,** se zvláštním důrazem na zásady uspokojení a záruky neopakování.

Rámeček 27. **Zaměření se na práva na uspokojení a záruky neopakování**

Valné shromáždění OSN vysvětluje, že **uspokojení** sestává z „(a) Účinných opatření, jejichž cílem je ukončení trvajícího porušování; (b) Ověření skutečností a plného a veřejného odhalení pravdy do té míry, že takové odhalení nezpůsobí další poškození ani neohrozí bezpečnost a zájmy oběti, příbuzných oběti, svědků nebo osob, jež zasáhly, aby pomohly oběti nebo zabránily výskytu dalších porušování; (c) Pátrání po místě pobytu zmizelých osob, po totožnostech unesených dětí a po tělech usmrcených a pomoci při vyzvednutí ostatků, identifikaci a opětovném pohřbení těl v souladu s vyjádřeným nebo předpokládaným přáním obětí, nebo s postupy vlastními kultuře rodin a společenství; (d) oficiálního prohlášení nebo soudního rozhodnutí navracejícího důstojnost, pověst a práva oběti a osobám úzce spojeným s obětí; (e) veřejné omluvy, včetně uznání skutečností a přijetí odpovědnosti; (f) soudních a správních sankcí proti osobám odpovědným za porušování; (g) připomínání si a uctění obětí; (h) začlenění přesného popisu porušování, k němuž došlo, do vzdělávání a do vzdělávacích materiálů v oblasti mezinárodního práva lidských práv a mezinárodního humanitárního práva na všech úrovních".

Podobně pak **záruky neopakování** sestávají ze „(a) zajištění účinné civilní kontroly nad vojenskými a bezpečnostními silami; (b) zajištění toho, aby všechna civilní i vojenská řízení dodržovala mezinárodní standardy řádného procesu, spravedlnosti a nestrannosti; (c) posílení nezávislosti justice; (d) ochrany osob vykonávajících právnické, lékařské a zdravotnické profese, pracujících v médiích a v dalších souvisejících profesích a zastánců lidských práv; (e) poskytování, přednostně a trvale, vzdělávání v oblasti lidských práv a mezinárodního humanitárního práva napříč celou společností a školení pracovníkům složek činných v trestním řízení, jakož i vojenských a bezpečnostních sil; (f) prosazování dodržování etických kodexů a etických norem, zejména mezinárodních standardů, státními úředníky, včetně pracovníků složek činných v trestním řízení, nápravných zařízení, médií, zdravotníků, psychologů, pracovníků sociálních služeb a vojáků, jakož i pracovníků ekonomických subjektů; (g) podporování mechanismů prevence a monitorování společenských konfliktů a jejich řešení; (h) revidování a reformování zákonů přispívajících k hrubému porušování mezinárodního práva lidských práv a k závažnému porušování mezinárodního humanitárního práva nebo je umožňující." (A/RES/60/147)

Viz také rámeček 28.

Sociální spravedlnost, reintegrace, retroaktivita

Aby drobní zemědělci ukončili nezákonné pěstování či od něj byli odrazováni, musí jim být nabídnuty životaschopné příležitosti v legální ekonomice prostřednictvím proaktivních opatření sociální spravedlnosti.

{Doporučení č. 1002, 1004, 1005, 1101} **Rozhodující je upřednostňovat integraci osob v současné době zapojených do nezákonné produkce nebo obchodování s *konopnými* produkty do zákonem regulovaných trhů.**

Výjimečnost, rozsah a systematičnost porušování lidských práv vyvolávané prohibicí ospravedlňují přijetí zákonů se zpětnou účinností. {Doporučení č. 1003} **Pokud dochází k vývoji *konopných* politik, osoby ve výkonu trestu odnětí svobody za spáchání trestných činů souvisejících s *konopím* musí být osvobozeny a měly by mít možnost uplatnit své právo na nápravu a odškodnění, je-li to relevantní.**

Rámeček 28. Pro oběti prohibice jsou náprava a odškodnění lidským právem

„Každý má právo, aby mu příslušné vnitrostátní soudy poskytly účinnou ochranu proti činům porušujícím základní práva, jež jsou mu přiznána ústavou nebo zákonem" článek 8, Všeobecná deklarace lidských práv (A/RES/217(III))

„Každý stát, který je smluvní stranou Paktu, se zavazuje: a) zajistit, aby se kterékoli osobě, jejíž práva nebo svobody tímto Paktem uznané byly porušeny, dostalo účinné ochrany bez ohledu na to, zda se porušení jejího práva nebo svobody dopustily osoby jednající v úřední funkci; b) zajistit, aby každá osoba, jež se domáhá takové ochrany, měla na ni právo stanovené příslušnými právními, správními nebo zákonodárnými orgány nebo jakýmkoli jiným orgánem ustanoveným prvním systémem státu, a aby měla možnost právní ochrany; c) zajistit, aby příslušné orgány tuto ochranu prosazovaly, jakmile je poskytnuta." článek 2 odst. 3, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (A/RES/2200(XXI))

Valné shromáždění OSN považuje za oběť „osoby, které individuálně nebo kolektivně utrpěly újmu, včetně fyzického nebo psychického poškození, emocionálního utrpení, ekonomické ztráty nebo závažného porušení jejich základních práv z důvodu konání nebo nekonání, které je porušením mezinárodního práva lidských práv". Základní zásady a směrnice o právu na nápravu a odškodnění přijaté v roce 2005 vysvětlují, že těmto obětem by mělo „být poskytnuto plné a účinné odškodnění […] zahrnující následující formy: restituci, kompenzaci, rehabilitaci, satisfakci a záruky neopakování. (A/RES/60/147)

V roce 2019 Mezinárodní doporučení ohledně lidských práv a protidrogové politiky zveřejněné společně Mezinárodním centrem pro lidská práva a protidrogovou politiku, Společným programem OSN pro HIV/AIDS, Rozvojovým programem OSN a Světovou zdravotnickou organizací upřesnila že „každý má právo na účinnou nápravu v případě konání nebo nekonání podrývajícího nebo ohrožujícího jejich lidská práva, včetně případů, kdy se toto konání nebo nekonání týká protidrogové politiky" (International guidelines on human rights and drug policy (Mezinárodní doporučení ohledně lidských práv a protidrogové politiky))

Viz také rámečky 18 a 27.

Regulace ke snížení korupce

Vypracování právní regulace trhu pro rostlinu *konopí* a její deriváty je způsobem, jak **řešit obrovské zisky zločineckých organizací a snížit jejich schopnost korumpovat** politiky, veřejné instituce a ekonomické zainteresované subjekty. Avšak {Doporučení č. 1605} **korupce musí být monitorována během období přechodu. Mimořádná pozornost by měla být věnována korupci a střetům zájmu v oblasti správy povolení a licencí a při přechodu bývalých veřejných činitelů působících v oblasti kontroly drog do soukromého sektoru.**

Rámeček 29. **Regulace a korupce**

Úmluva OSN proti korupci v článku 12 uvádí, že „opatření k předcházení korupci, zahrnující soukromý sektor, ke zvýšení standardů účetnictví a auditu v soukromém sektoru […] mohou zahrnovat […]: předcházení zneužívání procedur regulujících soukromé subjekty, včetně procedur týkajících se dotací a licencí udělovaných státními úřady pro výkon obchodních aktivit; […] předcházení konfliktům zájmu uložením přiměřených a přijatelnou dobu trvajících omezení, týkajících se profesních aktivit bývalých veřejných činitelů nebo zaměstnávání státních úředníků v soukromém sektoru poté, co odstoupili nebo odešli do důchodu, v případech, kdy se takové aktivity nebo zaměstnávání přímo vztahují k funkcím, které tito veřejné činitelé během svého funkčního období zastávali, anebo které byly pod jejich dohledem" (UNCAC)

Náprava mylného vnímání mezi hromadnými sdělovacími prostředky

Hromadné sdělovací prostředky obecně nečiní rozdíl mezi neproblematickým užíváním dospělými a nevelkou částí spotřebitelů, u nichž má užívání *konopí* výsledky související se zdravím; léčebné užívání je zlehčováno; specifičnosti duchovního a náboženského užívání jsou často přehlíženy… {Doporučení č. 1606} **Tato problematika vnímání by měla být řešena a média by měla informovat o snížení rizik a škod a předávat informace založené na důkazech.**

Současný přístup ke konfliktům mezi lidskými právy a protidrogovou politikou

Pokud jsou závazky v oblasti kontroly drog ve střetu se závazky v oblasti lidských práv, vláda musí upřednostnit ochranu a respektování lidských práv a důstojnost jedinců. {Doporučení č. 1607} **Vlády by měly dodržovat a provádět Mezinárodní doporučení ohledně lidských práv a protidrogové politiky.**

Rámeček 30. **Uplatňujte existující právo lidských práv na právní a politický kontext kontroly drog**

„Reakce na rizika a škody spojené s užíváním drog a nezákonným obchodem s drogami je jednou z největších výzev sociální politiky dnešní doby. Veškeré aspekty této výzvy mají důsledky pro lidská práva. Problematika drog prostupuje napříč Agendou pro udržitelný rozvoj 2030 a mnoha cíli udržitelného rozvoje […] Cíl 16 týkající se míru, spravedlnosti a silných institucí je obzvláště důležitý, vyžaduje, aby byla pozornost věnována lidským právům napříč cíli udržitelného rozvoje. […] Udržitelné právně podložené opatření týkající se kontroly drog vyžaduje vše postavit na sdílených standardech. Přesto je nadále nejasné, co právo lidských práv vyžaduje od států v kontextu zákona, politiky a praxe drogové kontroly. Mezinárodní doporučení ohledně lidských práv a protidrogové politiky jsou výsledkem tříletého procesu konzultací, jejichž cílem bylo řešit jejich neexistenci. […] Rozhodně nevymýšlejí žádná nová práva. Aplikují existující právo lidských práv na právní a politický kontext kontroly drog s cílem dosáhnout co nejvyšší ochrany lidských práv, včetně při výkladu a provádění úmluv drogové kontroly" (International guidelines on human rights and drug policy (Mezinárodní směrnice ohledně lidských práv a protidrogové politiky))

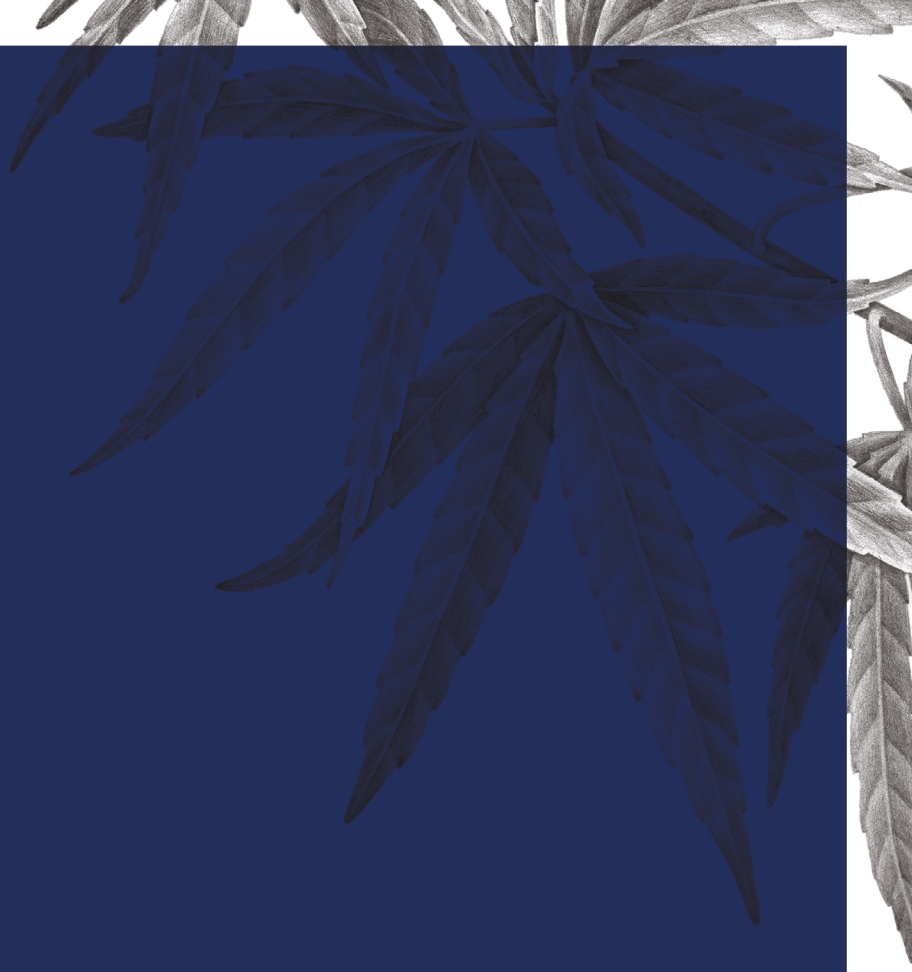

17
PARTNERSTVÍ PRO CÍLE

Cíl 17: Partnerství pro cíle

Podcíle Agendy pro udržitelný rozvoj 2030

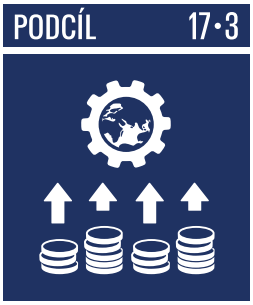

17.3 Mobilizovat dodatečné finanční prostředky

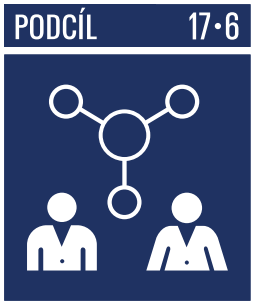

17.6 Posílit spolupráci sever-jih, jih-jih, trojstrannou regionální a mezinárodní spolupráci v přístupu k vědě, technologiím a inovacím

17.11 zvýšit vývoz rozvojových zemí

17.13 Posílit globální makroekonomickou stabilitu

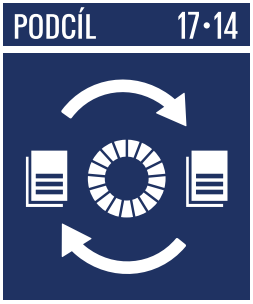

17.14 Podporovat politickou soudržnost pro udržitelný rozvoj

17.16 Posílit globální partnerství pro udržitelný rozvoj

17.17 Podněcovat a podporovat efektivní partnerství veřejných institucí

Provozní doporučení UNGASS 2016

1E	1Q	2E	3Q	4A	4B	4H	4I	6A	6D	6E	7C
7G	7I	7L	OP. PARA. 9								

Soudržnost s mezinárodními lidskoprávními závazky

{Doporučení č. 1701} **Aby bylo dosaženo soudržnosti, protidrogové politiky musí přestat být překážkou pro mezinárodní a ústavní lidskoprávní závazky.**

{Doporučení č. 1010} **K dispozici musí být zákonné a regulované způsoby přístupu pro všechny druhy užívání rostliny *konopí*.**

Rámeček 31. Otázka hierarchie norem

„Pokud jsou cíle a přístupy mezinárodního režimu kontroly drog a mezinárodního režimu lidských práv v konfliktu, je zřejmé, že lidskoprávní závazky by měly mít přednost" podle zvláštního zpravodaje OSN pro právo každého pro požívání nejvyšší dosažitelné úrovně fyzického a duševního zdraví, Ananda Grovera (A/65/255)

Deklarace práv rolníků OSN, přijatá v prosinci 2018, stanoví, že „členské státy vypracují, interpretují a uplatňují příslušné mezinárodní dohody a standardy, jimiž jsou smluvními stranami, způsobem konzistentním s jejich lidskoprávními závazky použitelnými na rolníky a jiné osoby pracujících ve venkovských oblastech". (A/RES/73/165)

V roce 2019 Piet Hein van Kempen a Masha Fedorova ukázali, že na základě této nadřazenosti mezinárodní práva lidských práv nad kontrolou drog „státy mohou regulovat pěstování konopí a obchod s konopím pro rekreační užívání legalizací v souladu s mezinárodním právem navzdory úmluvám OSN o drogách. Za tímto účelem by stát měl – upřímně a přesvědčivě – prokázat, že regulace by představovala lepší ochranu lidských práv než prohibitivní přístup v souladu s úmluvami o drogách. Tato lidská práva se týkají především pozitivních závazků plynoucích z práv na zdraví, život, tělesnou a duševní integritu a soukromí do té míry, že tyto závazky slouží k zajištění zdraví jednotlivců a veřejného zdraví, bezpečnosti a kontroly kriminality. Regulace nicméně bude muset splnit několik požadavků a musí ji doprovázet politika odrazující od rekreačního užívání konopí. Je-li stát schopen splnit tyto podmínky, podle stávajícího mezinárodního práva může legitimně upřednostnit lidskoprávní závazky nad jakýmikoli protichůdnými závazky plynoucími z úmluv OSN o omamných látkách" (International law and cannabis II, Regulation of cannabis cultivation and trade for recreational use: positive human rights obligations versus UN Narcotic Drugs Conventions (Mezinárodní právo a konopí II. Regulace pěstování konopí a obchodu s konopím pro rekreační užívání: pozitivní lidskoprávní závazky versus úmluvy OSN o omamných látkách))

Soudržnost s právem na zdraví: Nic na zemi neospravedlňuje překážky přístupu ke *konopí* pro léčebné účely

Aby bylo dosaženo soudržnosti, protidrogové politiky států se musí rovněž {Doporučení č. 1702} **přestat křížit s mezinárodním závazkem obsaženým v Jednotné úmluvě o omamných látkách z roku 1961 zajišťujícím adekvátní přístup ke *konopí* a dostupnost *konopí* pro léčebné a výzkumné účely** (viz Cíl 3).

Rámeček 32. **Vlády jsou povinny umožnit léčebné užívání *konopí***

V únoru 2016 prezident Mezinárodní rady pro kontrolu narkotik připomněl, že „řešení diskrepance v dostupnosti narkotik a psychotropních látek pro léčebné a vědecké účely je **jedním ze závazků vlád** při plnění mezinárodních úmluv o kontrole drog" (E/INCB/2015/1/Supp.1)

Zapojení postiženého obyvatelstva a zainteresovaných stran občanské společnosti do koncipování budoucích politik

{Doporučení č. 1703} **Postižené populace** (lidé, kteří užívají, pěstují, prodávají *konopí*, nebo se jich *konopí* týká, a jejich komunity), podobné skupiny, nevládní neziskové organizaci, vědci, odvětví zdravotní a sociální péče a soukromý sektor **by měly být zapojeny do všech úrovní rozhodování, zejména v raných stádiích koncipování veřejných strategií, politik, zákonů a předpisů v oblasti *konopí***.

Přesun pozornosti od policie ke zdraví

{Doporučení č. 1704} **Přesměrování části mezinárodních a národních vládních finančních prostředků z prosazování práva v oblasti *konopí* a kontroly drog na zdravotnické a rozvojové programy** může významně přispět k dosahování cílů Agendy 2030, **a to ukončením financování a podporování politik, které poškozují lidské komunity a ekosystémy.**

Legální *konopí* financující přechod na udržitelný svět

{Doporučení č.1705} **Zdravé reformy *konopných* politik by vedly k přerozdělení zisků a k mobilizaci zdrojů získaných ze zločineckých organizací, úspor nákladů na prosazování zákona a daní z legálních operací a jejich investování do opatření veřejné politiky pro udržitelný rozvoj.** Převedení plodin z nezákonného prostředí do zákonného prostředí, diverzifikace produktů odvozených z *konopí*, opětovné využívaní odpadů atd. přinesou další finanční prostředky, včetně zvýšení legálních vývozů produktů souvisejících s konopím v nejméně rozvinutých zemích.

Vlády by měly věnovat veřejné zdroje získané z legálních činností v oblasti *konopí* na implementaci Agendy 2030, především pak na financování politik a programů doporučovaných v této sadě nástrojů.

Po roce 2030: sladění akčního plánu OSN v oblasti drog s globální rozvojovou agendou

Je třeba, aby globální a národní politiky a strategie byly koherentní a konzistentní.

{Doporučení č. 1706} **V roce 2029,** až dospěje ke svému konci deset let probíhající strategie kontroly drog OSN přijatá Komisí OSN pro narkotika v březnu 2019, mezinárodní komunita by měla věnovat jeden rok reflexi a v roce 2030 **musí být protidrogové politiky sladěny s udržitelným rozvojem a lidskými právy a mezinárodní strategie v oblasti drog se musí spojit do jedné Agendy po roce 2030,** namísto toho, aby nadále existovaly souběžné politické světy.

Závěr

Nad rámec této sady nástrojů, její obsah a doporučení, informace, které je možné číst mezi řádky, naznačují jednu hlavní myšlenku: potřebu toho, aby vznikl jediný společný pohled na věc – Francouzi tomu říkají „changer de logiciel", *aktualizace softwaru* mysli.

Všechny stávající *konopné* politiky – dokonce i právní předpisy implementované v Kanadě nebo Uruguayi – byly vytvořeny v rámci systému myšlení, zatímco prohibice je paradigmatická. Avšak politiky se mohou vyvíjet bez změny paradigmatu a vést k tomu, co společenská hnutí související s reformou *konopné* politiky nazývají často „prohibicí 2.0". Například právní předpisy upravující aktivity v oblasti *konopí*, zachovávající vyloučení, stigma, kriminalizaci a rizika a škody pro postižené obyvatelstvo, nebo politiky, které dále brání jejich perspektivě konečně důstojné cesty z nezákonného prostředí tím, že staví zbytečně těžké překážky přístupu k legálním způsobům uskutečňování aktivit souvisejících s *konopím*.

Spíše než zaklínadlem, volání po **normalizovaném uvažování** a normalizaci může být prioritou pro tvorbu politiky. Bude třeba, aby politiku doprovázely studie prováděné po ukončení prohibice. V takovém, již nikoli utopickém postprohibičním světě se vytratí významná část regulatorního břemene, která v současné době zaměstnává regulátory. V postprohibičním světě, kde poptávku vhodně uspokojuje legální nabídka, kde je povoleno domácí pěstování pro vlastní potřebu: nejen prostor, ale i důvody pro existenci nezákonného trhu zmizí, ale veškerá zákonná, regulatorní, administrativní nebo bezpečnostní zátěž se stane irelevantní. V postprohibičním světě, kde jsou způsoby pěstování konopí pro všechny účely (ať je to technické *konopí*, *konopí* pro léčebné účely nebo pro užívání dospělými) zákonné, mizí rovněž potřeba přísně rozlišovat mezi pěstováním „technického" a „netechnického" *konopí*. Pobídky pro farmáře nebo osoby v kontaktu s *konopím* vedoucí k odklonu na nezákonné trhy jsou nahrazeny možností (pobídkou *jako takovou*) mít přístup k výstupům zákonných trhů, zákonné bezpečné a chráněné pracovní síle, stabilizovat a zajistit si živobytí a zbavit se dvojího tlaku ze strany zločineckých skupin a orgánů činných v trestním řízení.

V tomto smyslu se *postprohibice* rýmuje s *normalizací* – nebo spíše nevýjimečností v tvorbě politik a prosazování zákona. A to může znamenat konec „*konopné* politiky" per se jako předmětu zákona. Aby došlo k normalizaci v oblasti *konopí*, je třeba usilovat o normální zákony a politiky, které by vytvořily lepší rámec než jakékoli nově utvářené *konopné* zákony – a v tomto ohledu by vhodným konceptem mohl být BioTrade.

Ano, *konopí* má své specifičnosti, které musí politika zohledňovat: nicméně existence specifické legislativy pro *konopí* by mohla jen dále udržovat politiku výjimečnosti, jež neodráží relativní normálnost této rostliny – rostliny, která na rozdíl od mnoha jiných, není invazivní, ani smrtelná, ani vzácná a dokonale se hodí pro udržitelnou politiku – pokud je dobře promyšlena.

S ohledem na všechny tyto otázky, s pomocí partnerství a vzájemného porozumění *konopí* a jeho politiky jsou zásadním spojencem při řešení problémů naší doby a budování politik, na všech kontinentech, které jsou hodny kolektivní inteligence našeho století.

Uplatňování „normalizovaného myšlení" a normalizace je prioritou pro tvorbu politiky. Postprohibiční studie to vše musí doprovázet: v již nikoli utopickém postprohibičním světě mizí významná část regulatorní zátěže, jež v současnosti zaměstnává regulátory. V postprohibičním světě, kde poptávku vhodně uspokojuje rozmanitá legální nabídka, kde je povoleno domácí pěstování: prostor a důvody pro existenci nezákonného trhu zmizí a také veškerá současná zákonná, regulatorní, administrativní zátěž se stane irelevantní. Pokud zmizí odklon, zmizí i důvody pro stávající mezinárodní smlouvy, jakož i potřeba koncepčně rozlišovat pěstování „technického" a „netechnického" konopí.

Seznam doporučení

0101	Pokud *konopí* zůstává nezákonné: vytvořte systém alternativ k trestu odnětí svobody v případě méně závažných trestných činů souvisejících s konopím a jinými drogami.
0102	Pokud je *konopí* legalizované: vymažte trestní záznamy osob v minulosti odsouzených za trestné činy související s *konopím*.
0103	Na legálních trzích se zaměřte přednostně na zranitelné obyvatelstvo, které již bylo zapojeno do nelegálních aktivit souvisejících s *konopím*.
0104	Vyvarujte se překážek přístupu na legální trhy pro zranitelné a zbídačené obyvatelstvo.
0105	Zahrňte složky fair trade. Snižte počet prostředníků a jejich zisky v porovnání se zisky pěstitelů a maloobchodníků. Přerozdělujte zisky v rámci výrobního řetězce.
0106	Zajistěte spravedlivé sdílení přínosů pro obyvatelstvo, které historicky pěstuje *konopí*.
0107	Zajistěte spravedlivé a nepřemístitelné ekonomické příležitosti prostřednictvím, mimo jiné, komunitního vlastnictví, kolektivní ochrany a duševního vlastnictví.
0108	Uplatňujte mezinárodní právní ochranu tradiční medicíny, znalostí a kulturních projevů souvisejících s *konopím*.
0109	Právo na semena: povolte vlastní, místní, tradiční a farmářské odrůdy *konopí*, kromě registrovaných semen a odrůd rostlin.
0110	Zachovejte genetickou rozmanitost (prostřednictvím komunitních semenných bank, etnobotanického výzkumu). Chraňte znalosti a know-how týkající se konopí.
0111	Začleňte konopí a technické *konopí* do již existujících zemědělských strategií. Pomáhejte farmářům a vzdělávejte farmáře v oblasti diverzifikace výstupních produktů jejich plodin.
0112	Naléhavě ukončete politiky vymýcení plodiny.
0113	Proveďte nápravu v případech propadnutí majetku a zabavení půdy farmářů. Zaveďte postupy pro nárokování a restituce majetku.
0114	Vyhodnoťte environmentální dopady eradikací realizovaných v minulosti.
0115	Realizujte alternativní rozvoj orientovaný na regulaci: vzdělávejte, financujte farmáře a pomáhejte jim při přechodu z nelegální na legální produkci *konopí*.
0201	Používejte místní produkty z *konopného* semene jako humanitární nástroj proti podvýživě.
0202	Neuplatňujte na „technické *konopí*" zatěžující nadbytečnou regulaci.
0301	Poskytujte okamžitý přístup ke konopí pacientům, kteří by ho mohli potřebovat, v rámci systémů zdravotní péče. Poskytujte bezodkladně ke konopí přístup ze soucitu; zrychlete reformy tak, abyste zajistily bezpečný a udržitelný legální přístup.
0302	Školte lékaře.
0303	Zařaďte *konopí* do stávajících regulatorních rámců herbální medicíny a systémů tradiční medicíny.
0304	Zkoumejte využití *konopných* produktů s nízkým obsahem THC jako nástrojů strategií pro ukončení užívání nikotinu.
0305	Zvažte předepisování *konopí* jako léčebného přídavku nebo doplňku k léčbě preskripčními opioidy.
0306	Podporujte nezávislý lékařský výzkum všeho druhu financovaný veřejnými prostředky (klinický, farmakologický, botanický, etnolékařský, etický, v oblasti lékařské antropologie atd.).

Seznam doporučení

0307	Zajistěte přístup bez stigmatizace ke zdravotním službám v oblasti péče o poruchy způsobené užíváním *konopí*.
0308	Zvyšujte farmakovigilanci. Generalizujte možnosti analýzy obsahu *konopných* produktů.
0309	Podporujte poctivý, nestranný a nezávislý výzkum užívání dospělými a poruch souvisejících s užíváním *konopných* produktů.
0310	Řízení pod vlivem: nahraďte biologické zkoušky prováděné psychomotorickými, behaviorálními nebo kognitivními testy střízlivosti prováděnými během silniční kontroly.
0311	Zvažte využití potravinářských produktů z *konopných* semen jako nástroje k náhradě živočišných proteinů.
0401	Přesuňte veřejné financování v oblasti drog z oblasti prosazování zákona na oblast zdraví.
0402	Kategoricky odmítejte prevenci založenou na strachu, stigmatu, dezinformaci nebo vedenou složkami činnými v trestním řízením. Namísto toho: provádějte prevenci založenou na důkazech, inkluzivní, interaktivní prevenci a snižování rizik a škod; věnujte pozornost genderu, rasismu, sociální spravedlnosti a stigmatu.
0403	Usnadňujte vydávání povolení pro všechny druhy vědeckých aktivit. Podporujte a financujte nezávislý výzkum.
0404	Školte a vzdělávejte pracovní sílu pro legální *konopné* trhy.
0405	Školení a vzdělávání a opětovné zapojení zaměřujte přednostně na osoby dříve zapojené do nezákonné *konopné* ekonomiky. Uznávejte hodnotu tradičních znalostí a dovedností osvojených na ulici.
0501	Ukončete genderově specifické represe (jako např. odebrání dětí z péče).
0502	Věnujte speciální pozornost užívání *konopí* ženami a odlišnostem v prevenci, primární péči a léčbě.
0503	Přijměte zdravotní politiky specifické pro ženy. Zapojujte ženy a konzultujte s nimi na všech úrovních.
0504	Podporujte a monitorujte vedoucí pozice žen v oblasti legálního *konopí*.
0701	Podporujte výzkum a vývoj technického konopí jako zdroje energie a způsobu skladování elektřiny.
0702	Poskytujte finanční pobídky pro pěstování ve sklenících a venkovních prostorách.
0703	Rozšiřujte ekologické a udržitelné pěstování (prostřednictvím standardizace, odborných pokynů, omezení nebo modelu uhlíkové daně pro pěstování *konopí* uvnitř).
0801	V reformách *konopné* politiky věnujte přednostní pozornost problematice práce. V předstihu před reformami proveďte socioekonomické vyhodnocení nezákonné práce související s *konopím*.
0802	Monitorujte soulad zákonných konopných operací s pracovními právy (z hlediska zaměstnanosti, výdělku, pracovní doby, bezpečnosti práce, sociálního zabezpečení, školení, zastupování a základních práv na pracovišti).
0803	Napomáhejte přechodu obyvatelstva dříve zapojeného do pěstování *konopí* na regulovaný trh a monitorujte ho. Zajistěte, aby právní předpisy přinášely užitek osobám, které jsou závislé na tomto příjmu.
0804	Řešte přednostně nucenou nebo nedobrovolnou práci související s *konopím*.
0805	Bojujte se stigmatizací související s *konopím* na pracovišti.
0806	Přijímejte diferencované a progresivní daňové politiky za účelem podpory místních investic a přihlášení se k zákonným činnostem pro všechny.

Seznam doporučení

0807	Podporujte a umožňujte zakládání družstev farmářů pěstujících *konopí*.
0808	Soustřeďte rozvoj legálních *konopných* operací do periferních nebo znevýhodněných oblastí a čtvrtí.
0809	Používejte legální *konopí* a technické *konopí* k řešení vylidňování venkovských oblastí.
0810	Zajistěte, aby bankovní a pojišťovací služby nebyly odepírány legálním *konopným* provozům.
0811	Zvažte možnost mikroúvěrů pro drobné farmáře.
0812	Řiďte se pokyny a ukazateli udržitelného cestovního ruchu.
0901	Podpořte používání betonu z technického *konopí* a dalších *konopných* stavebních materiálů ve stavebním odvětví „Nultá míle“.
0902	Začleňujte porosty technické konopí do nenarušujících geoinženýrských strategií pro sekvestraci oxidu uhličitého.
1001	Ukončete existenci „drogových soudů“ a výjimečných soudních systémů.
1002	Nestavte finanční, administrativní, technické nebo jiné překážky osobám zapojeným do činností souvisejících s *konopím* před zavedením regulace.
1003	Přiznejte právo na nápravu a odškodnění obětem prohibice, prostřednictvím programů pro začlenění do legálních trhů. Zajistěte amnestii nebo definitivní rehabilitaci osobám v minulosti nespravedlivě odsouzeným nebo majícím záznamy v trestním rejstříku.
1004	Neomezujte přístup na legální trhy osobám v minulosti odsouzeným za trestné činy související s drogami.
1005	Vzdělávejte a školte osoby uvězněné v době prohibice za účelem jejich opětovného zapojení do legálního *konopného* odvětví.
1006	Monitorujte dopad *konopných* politik na mladé lidi, národnostní menšiny, migranty, cizí státní příslušníky, domorodé obyvatelstvo a sociálně marginalizované osoby.
1007	Podporujte místní sociální inovace v oblasti *konopné* politiky.
1008	Zlegalizujte *konopné* společenské kluby.
1009	Neomezujte základní právo na domácí pěstování a pěstování pro vlastní potřebu.
1010	Regulujte právními předpisy šestiúrovňový model: systém konvenčních léčiv, systém herbálních (nebo tradičních) léčiv, samopěstování, neziskové kolektivní kluby, komerční odvětví užívání dospělými a zemědělská politika pro technické *konopí*.
1101	Podporujte místní integraci a začlenění do legálních trhů, opírejte se o všeobecné dovednosti, znalosti a schopnosti.
1102	Pomáhejte konkrétním čtvrtím (historickým centrum maloobchodu) v přechodu k legálnímu *konopnému* odvětví.
1103	Zajistěte silnou ochranu kolektivního duševního vlastnictví pro tradiční farmáře pěstující konopí za účelem ochrany kulturního a přírodního dědictví. Zvažte možnost zeměpisných označení, označení původu, kolektivních ochranných známek nebo jakéhokoli jiného relevantního modelu.
1104	Podporujte oběhovou ekonomiku *konopí* a technického konopí. Upřednostňujte místní dodavatelské řetězce od výrobce ke spotřebiteli. Používejte technické *konopí* k podpoře zelenějších lidských sídel.
1201	Používejte *konopný* papír, plast, biopaliva, stavební materiály a oděvy s cílem napomoci přechodu k zelenější společnosti.
1202	Používejte technické *konopí* ke zvýšení přidané hodnoty a produktivity v zemědělské výrobě.

Seznam doporučení

1501	Vypracujte správné environmentální postupy pro *konopí* a podporujte ekologické pěstování.
1502	Podněcujte farmáře k diverzifikaci plodin pomocí jiných plodin kromě rodu *konopí*.
1503	Zintenzivňujte výzkum a vývoj konopí pro fytoremediaci kontaminované půdy a vody.
1504	Vyjměte všechna „průmyslová užití rostliny *konopí*" z předpisů v oblasti drog.
1505	Upřednostňujte venkovské, maloobjemové, komunitou vedené a tradiční *konopné* programy nad velkými monokulturami.
1506	Uchovávejte genetické dědictví a zachovávejte biologickou rozmanitost tím, že přiznáte v plném rozsahu práva farmářů obsažená v Mezinárodní smlouvě o rostlinných genetických zdrojích pro výživu a zemědělství nad rámec jakýchkoli výsad šlechtitelů.
1507	Považujte digitální informace o sekvencích genetického materiálu a data o genetickém sekvenování za nedílnou součást semen. Uplatňujte všechna práva farmářů a rolníků týkající se semen na digitální informace o sekvencích genetického materiálu.
1508	Politiky musí vždy dávat přednost přírodnímu, needitovanému genetickému materiálu a postupovat s krajní obezřetností k syntetické biologii, geneticky modifikovaným organismům a dysbiosyntetickým fytokanabinoidům.
1509	Uplatňujte zásady a kritéria BioTrade na všechny konopné politiky. Řiďte se pokyny příručky Konference OSN o obchodu a rozvoji s názvem „BioTrade a Access and Benefit Sharing: from concept to practice, a handbook for policymakers and regulators" (*BioTrade a přístup a sdílení přínosů: od konceptu k praxi, příručka pro politické činitele a regulátory*).
1601	Ukončete kriminalizaci. Dejudicializujte (odstraňte) osobní a drobné trestné činy z působnosti trestního práva.
1602	Demilitarizujte veřejné prostory a instituce. Vzdělávejte policii v oblasti etiky a lidských práv.
1603	Začleňte omezení násilí jako cíl a jako parametr do politik. Neuvalujte přehnaně zatěžující bezpečnostní požadavky na legální operace.
1604	Uplatňujte přísnou přiměřenost trestů za trestné činy, které jsou i nadále nezákonné.
1605	Monitorujte korupci během přechodu z prohibice. Zaměřte se na střety zájmu při vydávání povolení a licencí a při přechodu veřejných činitelů působících v oblasti kontroly drog do legálního soukromého sektoru *konopí*.
1606	Řešte stigmatizaci a dezinformace v médiích.
1607	Dodržujte a provádějte Mezinárodní doporučení ohledně lidských práv a protidrogové politiky.
1701	Změňte protidrogové politiky tak, aby přestaly být překážkou mezinárodních a ústavních lidskoprávních závazků.
1702	Změňte protidrogové politiky tak, aby přestaly být překážkou mezinárodního závazku zajistit pacientům přístup k léčivům.
1703	Zapojte postižené obyvatelstvo a občanskou společnost do všech úrovní rozhodování o veřejné politice a jejího koncipování.
1704	Přesměrujte mezinárodní veřejné finanční prostředky z prosazování práva v oblasti kontroly drog do zdravotnických a rozvojových programů.
1705	Nasměřujte do opatření k plnění cílů SDG zdroje ze zločineckých organizací, úspory z oblasti prosazování zákona a z daní legálních *konopných* podniků.
1706	V roce 2029 spojte protidrogovou strategii OSN s agendou po roce 2030.

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

ISBN: 979-10-97087-42-5